

Bank Spółdzielczy w Racie Wyżnej

Załącznik do Uchwały Zarządu

Banku Spółdzielczego w Racie Wyżnej

z dnia 25.06.2019r

(Uchwała nr 1/7/15/2019)

Ujawnienie informacji Banku Spółdzielczego w Racie Wyżnej wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku

Wprowadzenie

1. Bank Spółdzielczy w Rabie Wyżnej, zwany dalej Bankiem, z siedzibą w Rabie Wyżnej 34-721 Raba Wyżna 30, którego dokumentacja jest przechowywana w Sądzie Rejonowym w Krakowie XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, wpisanym do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000118753 zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej Rozporządzeniem) w Części Ósmej dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Ujawnieniem” według stanu na dzień 31 grudnia 2018r.
2. Niniejsze Ujawnienie stanowi realizację „Polityki Informacyjnej Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej”, wprowadzonej Uchwałą Zarządu nr 3/3/3/2019 z dnia 29.01.2019r. zatwierdzonej Uchwałą Rady Nadzorczej nr 9/1/2019 w dniu 29.01.2019r. „Polityka informacyjna Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej” udostępniona jest na stronie internetowej Banku www.bsrabawyzna.pl.
3. Bank ogłasza informacje na podstawie danych w ujęciu indywidualnym, ponieważ nie jest podmiotem dominującym ani zależnym.
4. Bank informuje, że niniejszy dokument nie obejmuje całego zakresu ujawnianych informacji, określonych w Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. CRR. Ujawnienia informacji w innych dokumentach przez Bank wynika z art. 434 ust. 2 CRR, dokumenty te są dostępne w Monitorze Spółdzielczym B. Informacje niezawarte w niniejszym dokumencie, a objęte obowiązkiem ujawnienia zostały zawarte w następujących dokumentach:
  - 1) Informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej za okres od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018 roku.
  - 2) Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej w 2018 roku.
  - 3) Sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej na dzień 31 grudnia 2018r.
5. Zawarte w Ujawnieniu dane liczbowe zostały wyrażone w tys. zł.

I. Informacje ogólne o Banku

1. Bank został założony 11.06.1906r. jako Spółka Oszczędności i Pożyczek. W miarę upływu lat przekształcał się model Spółki, przybywało członków, zmieniano nazwy: Kasa Stefczyka – Spółdzielnia z nieograniczoną odpowiedzialnością w 1949r.; Gminna Kasa Spółdzielcza w

Rabie Wyżnej w latach 1950-1962; Bank Rolny w latach 1962-1975; od 1975 roku do chwili obecnej Bank Spółdzielczy.

2. Bank Spółdzielczy w Rabie Wyżnej jest spółdzielnią w rozumieniu Ustawy z dnia 16 września 1982r. Prawo spółdzielcze wraz z późniejszymi zmianami oraz Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających wraz z późniejszymi zmianami. W strukturze udziałów członkowskich Banku dominują osoby fizyczne 99,6% posiadające łącznie 96,2% udziałów.
3. Terenem działania Banku jest teren województwa małopolskiego. W 2018 roku Bank prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej:
Centrala Banku: 34-721 Raba Wyżna 30
Filie Banku:
  - 1) Rabka-Zdrój ul. Chopina 16a
  - 2) Rabka-Zdrój ul. Nowy Świat 17a
  - 3) Rabka-Zdrój ul. Orkana 3a
  - 4) Nowy Targ ul. Szaflarska 144
  - 5) Pieniążkowice 140 a
  - 6) Podsarnie – Remiza OSP
  - 7) Skawa 7
  - 8) Spytkowice 1c
4. Bankiem Zarządza 4 osobowy Zarząd:
  - 1) Prezes Zarządu
  - 2) Wiceprezes Zarządu ds. handlu
  - 3) Członek Zarządu ds. finansowo-księgowych
  - 4) Społeczny członek Zarządu.
5. Funkcje kontrolne sprawuje Rada Nadzorcza, w której skład wchodzi 9 osób.

II. Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – art. 435 Rozporządzenia

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, uznanymi przez Bank za istotne

1. System zarządzania ryzykiem realizowany jest na podstawie „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”, obejmującej cele strategiczne i organizację procesu zarządzania ryzykiem, a także apetyt na ryzyko.
2. Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej odbywa się w oparciu o regulacje nadzorcze oraz przepisy wewnętrzne Banku przyjęte przez Zarząd i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą. Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Bank zawarł w opracowanej przez Zarząd i przyjętej przez Radę Nadzorczą Strategii

3. Nadrzędnym celem prowadzonej w Banku Strategii zarządzania ryzykiem jest zapewnienie właściwego zarządzania wszystkimi istotnymi ryzykami występującymi w działalności Banku.

Opis procesów zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku. Jest ona zgodna z założeniami „Strategii Rozwoju Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej na okres 2018-2022”, oraz „Politykami” (w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka) i podlega corocznemu przeglądowi i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” jest powiązana również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym np. planem ekonomiczno-finansowym Banku.
2. „Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” oraz „Strategia Rozwoju Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej na okres 2018-2022” zawierają cele definiujące apetyt na ryzyko rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
3. W Banku obowiązuje podział zadań, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyk, od działalności operacyjnej generującej ryzyka w Banku.
4. W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele oraz dopuszczalny poziom ryzyka określa Rada Nadzorczą, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.
5. Na proces zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:
  - 1) gromadzenie informacji,
  - 2) identyfikacja i ocena ryzyka,
  - 3) limitowanie ryzyka,
  - 4) pomiar i monitorowanie ryzyka,
  - 5) raportowanie,
  - 6) zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze).
6. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się:
  - 1) Ryzyko kredytowe
  - 2) Ryzyko operacyjne
  - 3) Ryzyko braku zgodności
  - 4) Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej
  - 5) Ryzyko płynności i finansowania
  - 6) Ryzyko walutowe

- 7) Ryzyko kapitałowe
7. Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych. Wnioski z przeglądu prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Organizacja zarządzania ryzykiem

Uczestnicy procesu zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem bankowym w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- 1) Rada Nadzorcza;
- 2) Komitet Audytu;
- 3) Zarząd;
- 4) Prezes Zarządu;
- 5) Komitet Kredytowy;
- 6) Komórka ds. ryzyka;
- 7) Komórka ds. zgodności
- 8) Audyt wewnętrzny;
- 9) Pozostali pracownicy Banku.

Komórki organizacyjne biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w strategii oraz z godnie z regulaminem organizacyjnym Banku. Komórki organizacyjne lub wyznaczone osoby w Banku uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Do podstawowych zadań poszczególnych uczestników systemu zarządzania ryzykiem należą:

- 1) **Rada Nadzorcza** dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Banku zatwierdza w Strategii działania oraz w planie ekonomiczno-finansowym ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko).
- 2) **Komitet Audytu** ocenia proces zarządzania ryzykiem.
- 3) **Zarząd** odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu

usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku.

- 4) **Prezes Zarządu** (jako Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym) odpowiada za dostarczanie Radzie Nadzorczej i Zarządowi rzetelnych sprawozdań w zakresie zarządzania ryzykiem istotnym.
- 5) **Komitet Kredytowy** uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank.
- 6) **Komórka ds. ryzyka** monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Komórki to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.
- 7) **Komórka ds. zgodności** opracowuje wewnętrzne regulacje w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności, monitoruje ryzyko braku zgodności poprzez prowadzenie działań wyjaśniających oraz testy zgodności, sporządza raporty w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej, odpowiada za spójność regulacji wewnętrznych Banku.
- 8) **Audyt wewnętrzny** ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku. Zadania audytu wewnętrznego mogą zostać zlecone do realizacji przez odpowiednie służby Banku Współpracującego.
- 9) **Pozostali pracownicy Banku** mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

Identyfikacja, pomiar i monitorowanie ryzyka

- 1) Bank stosuje metody identyfikowania i pomiaru ryzyka związanego z jego działalnością dostosowane do profilu, skali i złożoności ryzyka;
- 2) Częstotliwość pomiaru ryzyka dostosowana jest do wielkości oraz charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku.
- 3) Metody lub systemy pomiaru ryzyka, a w szczególności ich założenia są poddawane okresowej ocenie uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną.

- 4) Przegląd i aktualizacja metod lub systemów pomiaru ryzyka przeprowadzane są wraz z przeglądem procedur dotyczących zarządzania ryzykiem.

Limity ograniczające ryzyko

1. Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku;
2. Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwość monitorowania ich przestrzegania i raportowania;
3. Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
4. Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej;
5. Ustalanie, przestrzeganie i monitoring wewnętrznych limitów ma na celu ograniczenie ekspozycji na ryzyko, a także wykrywanie przypadków niepożądanego wzrostu ryzyka.
6. Rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku.
7. Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie.

Informacja o systemie kontroli wewnętrznej

1. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i stopnia złożoności działalności Banku. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniające się do zapewnienia:
  - 1) Skuteczności i efektywności działania Banku;
  - 2) Wiarygodności sprawozdawczości finansowej i nadzorczej oraz informacji zarządczej;
  - 3) Zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.
2. W celu zabezpieczenia się przed stratą Bank rozpoznaje, ocenia i kontroluje wszystkie rodzaje ryzyka wynikające z prowadzonej działalności i poprzez proces kontroli zapewnia, by pracownicy Banku pracowali w sposób wydajny i uczciwy realizując cele i ustalone zadania.
3. W celu prezentowania wiarygodnych sprawozdań finansowych i nadzorczych, system kontroli wewnętrznej zapewnia rzetelne ich przygotowywanie w oparciu o księgi prowadzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości. System kontroli wewnętrznej weryfikuje jakość i kompletność sporządzanej w Banku informacji zarządczej.
4. System kontroli wewnętrznej chroni zasoby Banku, zapewnia wysoką jakość i niezawodność informacji oraz zgodność działania z przepisami prawa, a także eliminuje występowanie nieprawidłowości i błędów. System kontroli wewnętrznej identyfikuje i ocenia istotne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, które mogą niekorzystnie wpłynąć m.in. na adekwatność kapitałową, rentowność operacji, wiarygodność sprawozdawczości, przestrzeganie przepisów i regulacji wewnętrznych.
5. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony):

- 1) na pierwszy poziom zarządzania (I linia obrony) składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku.
  - 2) na drugi poziom zarządzania (II linia obrony) składa się co najmniej:
    - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w ust. 1;
    - b) działalność Komórki ds. zgodności oraz Komórki audytu,
  - 3) na trzeci poziom zarządzania (III linia obrony) składa się Audyt Wewnętrzny BPS, zgodnie z art. 22d ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających.
6. Na wszystkich trzech poziomach zarządzania (trzech liniach obrony), w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują ich przestrzeganie (w ramach testowania pionowego i poziomego).

Mechanizmy kontrolne

1. Mechanizmy kontrolne są dostosowane do specyfiki Banku, charakteru procesu i obejmują:
  - 1) Przeglądy, analizy i oceny sporządzane dla zarządu i Rady Nadzorczej;
  - 2) Sprawdzanie przestrzegania przepisów zewnętrznych, procedur i instrukcji w odniesieniu do działalności poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych Banku;
  - 3) autoryzację, w szczególności autoryzacja operacji finansowych i gospodarczych;
  - 4) badanie ograniczenia dostępu do aktywów rzeczowych (głównie gotówki oraz obszaru przetwarzania danych) kontrola dostępu;
  - 5) proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym;
2. Działanie mechanizmów kontrolnych przebiega w dwóch etapach:
  - 1) Ustanowienie wewnętrznych zasad, limitów i procedur;
  - 2) sprawdzanie ich przestrzegania w odniesieniu do komórek i jednostek organizacyjnych Banku.

Czynności kontroli

1. Czynności kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego obejmują funkcjonujące niezależnie:
  - 1) Kontrolę wewnętrzną,
  - 2) Audyt wewnętrzny.
2. Czynności kontrolne stanowią integralną część codziennych zadań wszystkich pracowników Banku oraz umożliwiają szybką reakcję na zmieniające się warunki i unikanie zbędnych kosztów.

3. Na podstawie czynności kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymują informacje dotyczące:
  - 1) Przestrzegania przepisów prawa, regulacji ostrożnościowych, innych norm zewnętrznych oraz obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych;
  - 2) Funkcjonowania w Banku systemu informacji zarządczej;
  - 3) Skuteczności ujawniania w ramach kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego błędów i nieprawidłowości oraz podejmowania skutecznych działań naprawczych lub korygujących;
  - 4) Realizacji określonych i wymaganych przez Zarząd celów i polityki Banku;
  - 5) Kompletności, prawidłowości i kompleksowości procedur księgowych;
  - 6) Jakości (dokładności i niezawodności) systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego;
  - 7) Adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa systemu informatycznego;
  - 8) Efektywności i wykorzystania dostępnych środków, w tym funduszy własnych i zasobów we wszystkich obszarach działalności Banku;
  - 9) Oceny struktury organizacyjnej Banku, podziału kompetencji i koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami i stanowiskami pracy, a także systemu tworzenia i obiegu dokumentów i informacji oraz istnienia mechanizmów gwarantujących podejmowanie decyzji w sposób wykluczający ryzyko związane z występowaniem powiązań personalnych pomiędzy uczestnikami procesów decyzyjnych;
  - 10) Oceny funkcjonowania systemów wewnętrznych w aspekcie poprawy efektywności działania Banku jako całości;
  - 11) Czynności zleczanych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym.

Nadzór Organów Banku

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu kontroli wewnętrznej i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej i audytu. Nadzór nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:
  - 1) Akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej;
  - 2) Akceptowanie planów kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego Banku;
  - 3) Okresowe zapoznawanie się z informacją dotyczącą wszystkich obszarów kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego;
  - 4) Ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontroli wewnętrznej;
  - 5) Ocenę adekwatności i skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.
2. Zarząd odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz działanie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, komórkach organizacyjnych, i stanowiskach organizacyjnych banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu

zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego. Do zadań Zarządu z punktu widzenia prawidłowego działania systemu kontroli wewnętrznej należy m.in. :

- 1) Zapewnienie ciągłości monitorowania efektywności mechanizmów kontrolnych oraz identyfikowania obszarów działalności, operacji, transakcji i czynności przeznaczonych do stałego monitorowania;
- 2) Wyznaczenie osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie okresowej, co najmniej raz w roku, weryfikacji funkcjonujących w Banku mechanizmów i procedur kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego;
- 3) Określenie formy udokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów;
- 4) Określenie trybu przekazania wewnątrz Banku raportu pokontrolnego, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz sposobu kontroli skorygowania tych nieprawidłowości;
- 5) Okresowe zapoznawanie się z informacją dotyczącą kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego;
- 6) Zapewnienie właściwego funkcjonowania audytu wewnętrznego;
- 7) Zapewnienie ciągłości i skuteczności działania kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku z audytem wewnętrznym oraz dostępu osobom wykonującym czynności kontrolne / czynności audytowe do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne;
- 8) Wprowadzenie mechanizmów zapewniających niezależność audytu wewnętrznego poprzez utworzenie niezależnej komórki audytu wewnętrznego;
- 9) Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

Oświadczenie Zarządu i Rady Nadzorczej na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w instytucji, dającego pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku

W zakresie zarządzania na podstawie art. 111a ustawy Prawo bankowe oraz art. 435 ust 2 Rozporządzenia CRR Bank informuje, że:

1. Członkowie Zarządu Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem. Członkowie Rady Nadzorczej Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcje członka Zarządu lub Rady Nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o których mowa w art. 113 ust. 7 rozporządzenia nr 575/2013, lub podmiotach, w których bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 36 rozporządzenia nr 575/2013.
2. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz Statutem Banku Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza. Powołanie Prezesa następuje za

zgoda Komisji Nadzoru Finansowego w trybie przewidzianym w Prawie bankowym. Rada Nadzorcza powołuje członków Zarządu biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej klasyfikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Zgodnie z przyjętą „Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości Członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej” Rada Nadzorcza dokonuje oceny odpowiedniości poszczególnych kandydatów na członków Zarządu Banku, a także oceny Zarządu Banku oraz jego członków w trakcie kadencji.

3. Ocena odpowiedniości posiada charakter indywidualny i kolektywny, przy czym ocena indywidualna dokonywana jest w odniesieniu do każdego kandydata/członka Zarządu z osobna, natomiast ocena kolektywna dokonywana jest w stosunku do całego składu Zarządu.
4. W ramach indywidualnej oceny kandydata/członka Zarządu Rada Nadzorcza ocenia rzeczywiste jego kwalifikacje (wiedzę, umiejętności, doświadczenie) oraz reputację, natomiast ocena kolektywna Zarządu Banku działającego jako organ obejmuje ocenę ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, a także ocenę reputacji Banku jako pochodnej działań i zachowań członków Zarządu Banku.
5. Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli na 4-letnią kadencję, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata, oceny następczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z Regulaminem działania Rady Nadzorczej.
6. Bank z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.
7. Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej Komitetu ds. ryzyka zgodnie z art. 9cb ustawy Prawo bankowe.
8. Przepływ informacji dotyczących ryzyka w Banku kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku i Komitetu Audytu jest sformalizowany w procedurze wewnętrznej „Instrukcja sporządzania informacji zarządczej w Banu Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”, która określa zasady raportowania, obieg informacji zarządczej, zasady opracowywania raportów i sposób ich przekazywania odbiorcom. Systemem informacji zarządczej objęte są wszystkie obszary działalności Banku, umożliwia to identyfikowanie, mierzenie, monitorowanie i kontrolowanie wszystkich rodzajów ryzyka w Banku. Zakres, szczegółowość oraz częstotliwość raportowania są dostosowane do rozmiarów prowadzonej działalności i do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko. Wszystkie raporty z zakresu ryzyka prezentowane są na posiedzeniach Zarządu Banku przez komórki sporządzające. Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczne informacje na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Na podstawie tych informacji, w ramach sprawowanego nadzoru, Rada Nadzorcza dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem, oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem. Częstotliwość przekazywania raportów jest zróżnicowana w zależności od przepisów zewnętrznych,

rekomendacji nadzorczych oraz bieżących potrzeb Banku. Zarząd Banku otrzymuje raporty miesięczne, kwartalne, półroczne lub roczne. W sytuacjach nadzwyczajnych związanych z ryzykiem w Banku, odpowiednie komórki organizacyjne opracowują i przedkładają Zarządowi raporty bieżące. Opracowania mają charakter syntetyczny, zawierają najistotniejsze informacje służące podejmowaniu decyzji przez Zarząd Banku. Rada Nadzorcza Banku otrzymuje raporty kwartalne, półroczne lub roczne.

9. Zakres i częstotliwość raportowania dotyczącego ryzyka poddawane są, tak jak wszystkie inne raporty systemu informacji zarządczej, weryfikacjom co najmniej raz do roku, pod kątem dostosowania do rozmiarów prowadzonej działalności i do skali narażenia na ryzyko oraz zmian w przepisach, wydanych rekomendacji i zaleceń pokontrolnych KNF.

Zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą zwięzłe oświadczenie na temat ryzyka, w którym pokrótce omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze Strategią działalności. Przedmiotowe oświadczenie zawiera kluczowe wskaźniki i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem, w tym interakcji między profilem ryzyka instytucji a tolerancją na ryzyko określoną przez Radę Nadzorczą

W 2018 roku nie wystąpiły istotne zmiany w profilu ryzyka Banku. Bank nie podejmował nowych rodzajów działalności, nie zidentyfikowano nowych rodzajów ryzyka w działalności Banku. Podejmowane przez Bank działania zapewniały stabilny i zrównoważony rozwój. Bank nie posiada portfela handlowego, nie przeprowadza transakcji pochodnych obciążonych ryzykiem rynkowym. Występujące w Banku ryzyko wynika ze standardowych produktów bankowych. Stosowana strategia, polityki i metody zarządzania ryzykami, w tym poziom limitów dopuszczalnej ekspozycji na ryzyko zapewniały prowadzenie bezpiecznej i rentownej działalności. Profil ryzyka w Banku wyznaczają zaakceptowane przez Radę Nadzorczą w „Strategii Rozwoju Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej na okres 2018-2022”, oraz w „Planie ekonomiczno-finansowym Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej na 2018 rok” wskaźniki charakteryzujące ogólny poziom ryzyka (apetyt na ryzyko) dla poszczególnych rodzajów ryzyka zidentyfikowanych w Banku i uznanych jako istotne. Według stanu na dzień 31.12.2018r. Bank w swojej działalności nie przekroczył zaakceptowanych przez Radę Nadzorczą wskaźników poziomu ryzyka (apetytu na ryzyko), a także zewnętrznych norm ostrożnościowych.

Zestawienie wskaźników charakteryzujących ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (w tys. zł.) wg stanu na dzień 31.12.2018r.

	wykonanie 31.12.2018
Kredyty netto	137 539 zł
Depozyty terminowe wg wartości nominalnej	154 528 zł
Depozyty bieżące wg wartości nominalnej	126 581 zł
Suma bilansowa	307 096 zł
Przychody	11 707 zł

Koszty	9 766 zł
Zysk brutto	1 941 zł
Zysk Netto	1 494 zł
Wynik z tytułu odsetek	6 435 zł
kapitał Tier 1	20 364 zł
łącznie uznany kapitał	20 364 zł
Współczynnik kapitału podstawowego TIER 1	16,03
Współczynnik kapitału Tier 1	16,03
łączy wskaźnik kapitałowy	16,03
Wskaźnik dźwigni finansowej	6,94
ROE	7,34%
ROA	0,49%
C/I	77,09%

Projekcja podstawowych wskaźników akceptowalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka (w tys. zł.) wg stanu na dzień 31.12.2018r.

	wykonanie 31.12.2018
Ryzyko kredytowe	
Udział kredytów w sumie bilansowej	44,79%
Wskaźnik pokrycia kredytów funduszami	14,81%
Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem	4,47%
Średni wskaźnik LtV (bieżący)	0,35
Ryzyko płynności	
M1	111,92
M2	4,11
M3	1,49
M4	1,77
Wskaźnik płynności bieżącej do 7 dni	3,32
Wskaźnik płynności bieżącej (1M)	3,22
LCR	7,49
NSFR	1,72
Ryzyko stopy procentowej	
Wynik z tytułu odsetek	6 435 zł
Marża procentowa	2,40%
Ryzyko operacyjne	
Koszty ryzyka operacyjnego w stosunku do 30% wymogu kapitałowego	11,59%
Wskaźnik rotacji kadr	0,00%
Ryzyko walutowe	
Skala działalności walutowej jako % aktywów	8,42%

Opis systemu informacji zarządczej

1. Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi system informacji zarządczej ;
2. System informacji zarządczej dostarcza informacji na temat:
  - 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku;
  - 2) profilu ryzyka;
  - 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych;
  - 4) wyników testów warunków skrajnych;
  - 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.
3. W realizacji systemu informacji zarządczej uczestniczą następujące organy statutowe i komórki organizacyjne Banku:
  - 1) Rada Nadzorcza,
  - 2) Komitet Audytu,
  - 3) Zarząd,
  - 4) Główny Księgowy,
  - 5) Komórka ds. organizacyjno-administracyjnych,
  - 6) Komórka ds. ryzyka,
  - 7) Zespół ds. finansowo-księgowych, sprawozdawczości i informatyki,
  - 8) Zespół obsługi klienta,
  - 9) Zespół kredytowy,
  - 10) Koordynator programu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu,
  - 11) Administrator systemu informatycznego i systemu bankowości internetowej.
4. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.
5. Rzetelność, dokładność, oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.
6. Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku „Instrukcja sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”, oraz pozostałe regulacje dotyczące zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego, w których został określony ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja.

Oświadczenie Rady Nadzorczej zawierające informacje o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków. Zebranie Przedstawicieli dokonuje oceny odpowiedniości członków Rady Nadzorczej, która ma charakter uprzedni (przed powołaniem) i następczy (w trakcie pełnienia funkcji). Rada Nadzorcza dokonuje oceny odpowiedniości Członków Zarządu. Członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej nie powinni również pełnić funkcji członka zarządu oraz rady

nadzorczej w innych podmiotach w liczbie ograniczonej przez art. 22aa ust 2, w powiązaniu z ust. 3.

Członkowie Rady Nadzorczej zostali poddani ocenie na Zebraniu Przedstawicieli przez powołaną Komisję ds. odpowiedniości, członkowie Zarządu zostali poddani ocenie przez Radę Nadzorczą. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, iż wszyscy członkowie Zarządu oraz Rady Nadzorczej zgodnie z dokonaną w 2019 roku oceną spełniają wymagania określone art. 22aa Ustawy Prawo bankowe.

III. Informacje wynikające z Rekomendacji „P” w zakresie ryzyka płynności i finansowania

Rola i zakres odpowiedzialności właściwych komórek w ramach zarządzania ryzykiem płynności i finansowania

Proces zarządzania ryzykiem płynności w Banku obejmuje:

- 1) w zakresie ryzyka płynności i finansowania Rada Nadzorcza zatwierdza i ocenia „Strategie Rozwoju Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej na okres 2018-2022”, „Strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”, „Polityce zarządzania ryzykiem płynności i finansowania w Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej” oraz „Plan ekonomiczno-finansowy Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej na 2018 rok”. Z częstotliwością kwartalną analizuje raporty o poziomie płynności. Zatwierdza metody szacowania wymogów wewnętrznych oraz limity alokacji kapitałów z tytułu ryzyka płynności i finansowania. Pełni funkcję kontrolną w odniesieniu do zarządzania.
- 2) Komitet Audytu dokonuje oceny procesu zarządzania ryzykiem płynności i finansowania.
- 3) Zarząd odpowiada za zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania realizowane poprzez skuteczny system zarządzania. Odpowiada także za realizację zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą procedur oraz kontrolowanie systemu raportowania. Uruchamia plany awaryjne. Przeprowadza przegląd zarządczy przyjętych procedur oraz ustala rodzaje i wysokość limitów.
- 4) Za monitorowanie poziomu środków finansowych Banku odpowiedzialny jest Główny Księgowy, który zarządza płynnością bieżącą.
- 5) Zespół ds. finansowo-księgowych, sprawozdawczości i informatyki sporządza codzienne analizy przepływów środków oraz odpowiada za alokację nadwyżek.
- 6) Funkcja pomiaru i analizy ryzyka, monitorowania płynności, kontroli przestrzegania limitów, propozycji zmian ich wartości, analizy limitów wewnętrznych pod kątem ich wpływu na bezpieczeństwo i poziom strat Banku oraz zgodności przyjętych limitów z poziomem ryzyka akceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą (z uwzględnieniem nadzorczych norm płynności) przypisana jest do Komórki ds. ryzyka.

- 7) Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani są do realizacji wewnętrznych regulacji w zakresie pozyskiwania depozytów i udzielania kredytów, oraz utrzymywania środków obcych stabilnych.

Działania w zakresie pozyskiwania finansowania

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty od sektora niefinansowego oraz od podmiotów sektora rządowego i samorządowego. W swoich działaniach Bank zakłada wzrost bazy depozytowej współmierny do wzrostu funduszy własnych i portfela kredytowego, oraz dąży do konstruowania produktów depozytowych uwzględniając terminy wymagalności oraz przyjęte przez Bank limity koncentracji. Bank oferuje klientom depozyty w swoich placówkach oraz poprzez stronę internetową. Bank posiada łatwy dostęp do wystarczającej ilości źródeł finansowania, na poziomie zapewniającym pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na środki ze strony klientów (deponenci i kredytobiorcy), w tym możliwą do pozyskania kwotę limitu zaangażowania finansowego Banku BPS S.A. w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej.

Stopień scentralizowania bądź zdecentralizowania funkcji skarbowych oraz zarządzania ryzykiem płynności i finansowania

Zarządzanie ryzykiem płynności i finansowania oraz funkcje skarbowe wykonywane są w Centrali Banku – ma zatem miejsce pełne scentralizowanie.

Funkcjonowanie w zrzeczeniu

Nie dotyczy

Funkcjonowanie poza zrzeczeniem

Z dniem 29.12.2018 r. uległa rozwiązaniu dotychczasowa umowa zrzeczenia Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej z Bankiem Polskiej Spółdzielczości SA z siedzibą w Warszawie. Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej podjęło uchwałę nr 10/2019 z dnia 14 czerwca 2019 r. dotyczącą statusu organizacyjno-prawnego po dniu 29.12.2018r. wyrażając zgodę na samodzielną działalność Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej poza strukturą zrzeczenia.

Bank Spółdzielczy w Rabie Wyżnej posiada kapitał założycielski na poziomie równowartości w złotych co najmniej 5 000 000,00 euro, spełnia ogólne wymogi ostrożnościowe w odniesieniu do kwestii wymienionych w art. 1 rozporządzenia nr 575/2013, nie realizuje programu postępowania naprawczego i nie występują przesłanki określone w art. 142 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe.

Bank Spółdzielczy w Rabie Wyżnej ma zawartą „Umowę o współpracy z Bankiem BPS SA” i na dzień ujawnienia informacji czynności związane z rozliczeniami międzybankowymi oraz walutowymi, dokonuje za pośrednictwem Banku BPS S.A. Rachunek rezerwy jest prowadzony w Banku BPS S.A. Nadwyżki środków lokowane są w Banku BPS S.A. oraz w bezpieczne i wysokopłynne obligacje Skarbu Państwa.

Rozmiar i skład nadwyżki płynności banku

Bank utrzymuje płynność krótkoterminową i długoterminową z zachowaniem norm zawartych w Uchwale Nr 386/2008 KNF oraz normy LCR zawartej w Rozporządzeniu CRR.

Nadwyżka płynności na dzień 31.12.2018r.

L.p.	Nazwa nadwyżki płynności	Stan nadwyżki płynności na dzień 2018-12-31	Składowe nadwyżki płynności
1.	M1 (luka płynności krótkoterminowej)	111 920,41 zł	różnica pomiędzy sumą wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym a wartością środków obcych niestabilnych
2.	M2 (współczynnik płynności krótkoterminowej)	4,11	iloraz sumy wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym do wartości środków obcych niestabilnych
3.	M3 (współczynnik pokrycia aktywów niepiętnnych funduszami własnymi)	1,49	iloraz funduszy własnych Banku pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do aktywów niepiętnnych
4.	M4 (współczynnik pokrycia aktywów niepiętnnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi)	1,77	iloraz sumy funduszy własnych pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i środków obcych stabilnych do sumy aktywów niepiętnnych i aktywów o ograniczonej płynności
5.	LCR (wskaźnika pokrycia wypływów netto, w ramach norm płynności krótkoterminowej)	7,49	wskaźnik pokrycia przez aktywa płynne wypływów płynności netto przez okres 30 dni kalendarzowych

Wymogi dotyczące dodatkowego zabezpieczenia na wypadek obniżenia oceny kredytowej banku

Nie dotyczy.

Normy płynności oraz inne regulacyjne normy dopuszczalnego ryzyka w działalności banków obowiązujące w danej jurysdykcji

Wartość nadzorczych miar płynności w Banku według stanu na 31.12.2018 r.

L.p.	Miara nadzorcza	Limit rozumiany jako minimum	Wartość
1.	M1 (luka płynności krótkoterminowej)	0,00	111 920,41 zł
2.	M2 (współczynnik płynności krótkoterminowej)	1,00	4,11
3.	M3 (współczynnik pokrycia aktywów niepiętnnych funduszami własnymi)	1,00	1,49
4.	M4 (współczynnik pokrycia aktywów niepiętnnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi)	1,00	1,77

5.	LCR (wskaźnika pokrycia wypływów netto, w ramach norm płynności krótkoterminowej)	0,80	7,49
----	---	-------------	-------------

Luka płynności oraz skumulowana luka płynności

Urealnione zestawienie płynności na dzień 31.12.2018r.

L.p.	Wyszczególnienie	SUMA	<= 1 m-ca	> 1 m-ca <= 3 m-cy	> 3 m-cy <= 6 m-cy	> 6 m-cy <= 1 rok	> 1 rok <= 2 lata	> 2 lat <= 5 lat	> 5 lat <= 10 lat	> 10 lat <= 20 lat	> 20 lat
	AKTYWA BILANSOWE	307 096	149 487	4 366	5 052	9 761	15 436	46 391	25 586	21 789	29 228
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE OTRZYMANE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	PASYWA BILANSOWE	307 096	33 181	3 445	1 788	3 540	87	131	0	0	264 924
	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE UDZIELONE	13 174	13 174	-	-	-	-	-	-	-	-
1.	Luka		103 132	922	3 265	6 220	15 349	46 260	25 586	21 789	- 235 696
2.	Luka skumulowana		190 628	104 053	107 318	113 538	128 887	175 147	200 733	222 522	- 13 174

Dodatkowe zabezpieczenie płynności w ramach zrzeszenia/współpracy

W skład aktywów utrzymywanych przez Bank w Banku Współpracującym wchodzi przede wszystkim środki na rachunku bieżącym oraz lokaty terminowe. Po stornie pasywów jest to możliwa do pozyskania kwota limitu zaangażowania finansowego Banku BPS w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej.

Aspekt ryzyka płynności, na które bank jest narażony i które monitoruje

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- 1) utrata reputacji na skutek niekorzystnych informacji pojawiających się w mediach,
- 2) niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów wymagalności pasywów, Bank jest obciążony ryzykiem płynności wynikającym z finansowania kredytów długoterminowych depozytami krótkoterminowymi i średnioterminowymi
- 3) ryzyko braku wystarczającej ilości aktywów płynnych, lub brak możliwości zbycia tych aktywów,
- 4) ryzyko dużych koncentracji zobowiązań i należności,
- 5) przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów,
- 6) konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- 7) istnienie nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku.

Dywersyfikacja źródeł finansowania

Oferta depozytów bieżących oraz terminowych Banku jest skierowana zarówno do klientów sektora niefinansowego jak również do klientów sektora rządowego i samorządowego, a terminy umowne depozytów terminowych to okres od 1 dnia do 60 miesięcy. Dzięki temu

Bank dywersyfikuje swoje źródła finansowania. Limit dla wskaźnika procentowego udziału największych deponentów w depozytach klientów ogółem ogranicza wielkość dużych depozytów, nie dopuszczając do nadmiernej koncentracji depozytowej.

Techniki wykorzystywane do ograniczania ryzyka płynności i finansowania

W zakresie ograniczania ryzyka płynności i finansowania Banku do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności zalicza:

- 1) bezwzględne przestrzeganie limitów nadzorczych,
- 2) stosowanie wewnętrznych limitów ograniczających ryzyko płynności spójnych z apetytem na ryzyko banku tolerancji ryzyka płynności,
- 3) zróżnicowanie bazy depozytowej pod względem podmiotów jak i terminów zapadalności co ogranicza uzależnienie od poszczególnych źródeł finansowania z uwzględnieniem ryzyka wynikającego z zasięgu i zróżnicowania obsługiwanych rynków,
- 4) utrzymywanie nadwyżki nieobciążonych, wysokiej jakości aktywów płynnych, w szczególności określania jej składu, wielkości i zbywalności,
- 5) lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- 6) systematyczne przeprowadzania testów warunków skrajnych badających wpływ zmiany zarówno czynników wewnętrznych, jak i systemowych (oddzielnie, jak i łącznie) na możliwość utrzymania płynności przez bank, w tym szczegółowe zasady,
- 7) opracowywania planów awaryjnych płynności oraz ich systematyczne testowanie,
- 8) kształtowanie właściwych relacji z klientami w celu zmniejszenia niepewności co do ewentualnych zachowań w momencie powstania sytuacji kryzysowej,
- 9) systematyczne przeprowadzanie kontroli ryzyka płynności przez Audyt Wewnętrzny oraz Departament Audytu Banku BPS,
- 10) systematyczne przeprowadzanie kontroli wewnętrznej funkcjonalnej w zakresie ryzyka płynności.

Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności i finansowania

Do najważniejszych pojęć stosowanych w procesie wyznaczania norm płynności należą:

1. Aktywa płynne – aktywa łatwo wymienne na gotówkę, zgodnie z metodą obliczania wartości zabezpieczenia przed utratą płynności (aktywa płynne) wykorzystywanej do obliczania wskaźnika pokrycia wypływów netto (wskaźnika LCR).
2. Baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym.
3. Depozyty stabilne (stałe) – depozyty, które w długim okresie czasu wykazują nieznaczne wahania; dzięki tym depozytom Bank może finansować aktywa o dłuższych terminach zapadalności; wartość depozytów stabilnych jest wyznaczana jako iloczyn wartości

depozytów w poszczególnych grupach podmiotowych i rodzajowych oraz wskaźnika osadu, wyliczonego dla danej grupy depozytów w analizowanym okresie.

4. Depozyty niestabilne (zmiennie) – stanowią różnicę pomiędzy łącznym stanem depozytów, a wartością depozytów stabilnych z tego samego okresu; Bank nie może na nich polegać przy finansowaniu aktywów o dłuższych terminach zapadalności.
  5. Płynność finansowa – zdolność do wymiany aktywów na gotówkę, celem uregulowania swoich bieżących zobowiązań; utrzymanie odpowiedniej płynności oznacza posiadanie lub łatwy dostęp do dostatecznej ilości środków finansowych, aby sprostać obecnemu lub potencjalnemu zapotrzebowaniu na te środki ze strony klientów (deponentów i kredytobiorców) Banku; płynność polega na zdolności do finansowania aktywów, terminowego wywiązywania się ze zobowiązań i przetrwania spadku depozytów w toku sezonowej działalności Banku, jak również w rozmaitych innych dających się przewidzieć warunkach.
  6. Płynność śróddzienna (bieżąca) – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu.
  7. Płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni.
  8. Płynność średnioterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy.
  9. Płynność długoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy.
  10. Ryzyko finansowania – zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.
  11. Ryzyko płynności – zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat.
- Inne definicje zostały określone w „Zasadach identyfikacji, pomiaru i monitorowania ryzyka płynności i finansowania w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”.

Odzwierciedlenie ryzyka płynności (produktu) w systemie zarządzania płynnością płatniczą banku

Rozwój akcji kredytowej związany jest z zapotrzebowaniem na środki pieniężne, Bank rozdysponowuje posiadane źródła finansowania na kredyty, natomiast pozostałą nadwyżkę inwestuje w jednorodne instrumenty finansowe zaliczane do aktywów płynnych, takie jak bony pieniężne NBP oraz obligacje skarbowe, co wpływa korzystnie na dotychczasowe wskaźniki płynności oraz na normę LCR. W związku z umową o współpracy, Bank także lokuje

swoje nadwyżki w lokaty terminowe w Banku BPS, a z części środków pozostałych na rachunkach bieżących tworzone są lokaty overnight.

Testy warunków skrajnych oraz scenariusze testów warunków skrajnych w ramach ryzyka płynności i finansowania

Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych w procesie bieżącego zarządzania ryzykiem płynności i finansowania, a także na etapie weryfikacji procedur i założeń podczas wyznaczaniu poziomu limitów i konstruowaniu oraz aktualizacji planów awaryjnych, jak również w procesie szacowania kapitału wewnętrznego.

Plany awaryjne w ramach ryzyka płynności i finansowania

Założenia testów warunków skrajnych, oraz ich wyniki są uwzględniane w planach awaryjnych, jest to ściśle zintegrowany proces analizy ryzyka płynności i finansowania, mający na celu nie dopuszczania do pogorszenia się sytuacji płynnościowej Banku, a w konsekwencji konieczności wprowadzania planów awaryjnych. Określony plan awaryjny jest uruchamiany w przypadku nie utrzymania na odpowiednim poziomie nadzorczych miar płynności oraz wskaźników płynności

Polityka banku w zakresie utrzymywania rezerwy płynności

Bank utrzymuje rezerwy płynności, które wynikają z Rozporządzenia Parlamentu (UE) nr 575/2013 oraz z Uchwały KNF 386/2008. Polityka Banku w zakresie norm nadzorczych obejmuje utrzymywanie wyższych minimalnych limitów płynności niż określone przez nadzorcę, co przekłada się na zabezpieczenie możliwości przetrwania sytuacji kryzysowych oraz pozwala na regulowanie zobowiązań. Codzienne oceny i analizy pozwalają na szybką reakcję w przypadku powstania ryzyka utraty płynności. Bank nie jest uzależniony od kredytów i pożyczek międzybankowych, posiada dostęp do wystarczającej ilości źródeł finansowania, na poziomie zapewniającym pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na środki ze strony klientów. Bank analizował poziom stabilności źródeł finansowania oraz monitorował kształtowanie się zapadalności aktywów i pasywów w poszczególnych horyzontach czasowych, w celu weryfikacji kwoty dostępnego finansowania w przedziałach czasowych.

Ograniczenia regulacyjne w zakresie transferu płynności w obrębie zrzeszenia

Nie dotyczy.

Częstotliwość i rodzaj wewnętrznej sprawozdawczości w zakresie płynności

W Banku codziennie są liczone nadzorcze miar płynności, wskaźnik LCR, analizę przepływu środków pieniężnych oraz zagospodarowanie wolnych środków. Analizy ryzyka płynności są przekazywane Zarządowi z częstotliwością miesięczną, Radzie Nadzorczej z częstotliwością kwartalną. W okresach rocznych sporządzana jest pogłębioną analizę ryzyka płynności długoterminowej.

IV. Zakres stosowania – art.436 Rozporządzenia CRR

Nie dotyczy. Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

V. Fundusze własne – art.437

Alokacja funduszy własnych Banku na poszczególne ryzyka odbywa się zgodnie z zasadami Dyrektywy 2013/36 UE oraz wewnętrznymi przepisami Banku.

Fundusze własne dla potrzeb wyliczania adekwatności kapitałowej wyliczane są w oparciu o postanowienia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012, oraz zgodnie z wymogami zawartymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Fundusze własne Banku to suma kapitału TIER I i kapitału TIER II. Poziom wskaźnika TCR jest równy poziomowi wskaźnika TIER I, ponieważ Bank nie posiada poza kapitałem podstawowym TIER I (CET I) innych kapitałów, tym samym fundusze własne obejmują jedynie składowe kapitału TIER I. **W skład kapitału podstawowego TIER I wchodzi:**

1. **fundusz udziałowy**, zaliczany do funduszy własnych Banku na zasadach „praw nabytych”, w związku z tym iż Bank Spółdzielczy w Rabie Wyżnej uzyskał od KNF zgodę na dokonanie stosownych zmian w statucie, a następnie zarejestrował te zmiany w KRS, według CRDIV/CRR kwota funduszu udziałowego jest pomniejszana jedynie o udziały opłacone po 28.06.2013 r.,
2. **fundusz zasobowy**, odpowiednio kapitał rezerwowy stanowi najwyższą składową funduszy własnych Banku, składa się na niego w głównej mierze wypracowany zysk w minionych latach.

Kapitał podstawowy TIER I pomniejszony jest o:

- 1) wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej,
- 2) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności.

Niezrealizowane zyski i straty na instrumentach dłużnych dostępnych do sprzedaży ujmowane są w funduszach własnych w sposób następujący: niezrealizowane straty są uwzględniane w kapitale TIER I w wysokości 100%, natomiast niezrealizowane zyski są uwzględniane w kapitale TIER I w wysokości 80% (korekty regulacyjne).

Fundusz udziałowy stanowi 4,54% funduszy własnych, a udział „dużych” pakietów udziałów w kapitale udziałowym to 35,08%, tym samym brak podstaw do tworzenia wewnętrznych

wymogów kapitałowych z tytułu kapitału udziałowego, występuje natomiast konieczność utworzenia dodatkowego wymogu z tytułu „dużych” pakietów udziałów.

Fundusze własne zgodnie z Rozporządzeniem CRR, według stanu na dzień 31.12.2018r.

L.p	Nazwa	Kwota w tys. zł.
Fundusze własne		20 364
Kapitał podstawowy TIER I (CET I)		21 366
a)	instrumenty kapitałowe, o ile spełnione zostały warunki określone w art. 28, lub w stosownych przypadkach, w art. 29	906
e)	kapitał rezerwowy	20 460
Kapitał dodatkowy TIER I (AT I)		-
Odliczenia od pozycji kapitału podstawowego TIER I		- 167
b)	wartości niematerialne i prawne	- 149
c)	aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności	- 18
Niezrealizowane zyski i straty wyceniane według wartości godziwej		96
467	100% dla niezrealizowanej straty	-
468	80% dla niezrealizowanego zysku	96
Kwota pomniejszenia		- 931
	z tytułu zaangażowania kapitałowego powyżej 10%	- 931
Aktywa ważone ryzykiem razem		10 163
Współczynniki kapitałowe		%
1	Współczynnik kapitału podstawowego TIER 1 (CET1)	16,03%
2	Współczynnik kapitału TIER 1 (T1)	16,03%
3	łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	16,03%
4	Wewnętrzny współczynnik kapitałowy	15,99%

W związku z tym, iż Bank Spółdzielczy w Rabie Wyżnej uzyskał od KNF zgodę na dokonanie stosownych zmian w statucie, a następnie zarejestrował te zmiany w KRS, według CRDIV/CRR aktualna kwota funduszu udziałowego pomniejszana jest jedynie o udziały opłacone po 28.06.2013 r. Najwyższą składową funduszy własnych Banku jest fundusz zasobowy, odpowiedni kapitał rezerwowy na który składa się w głównej mierze wypracowany zysk w minionych latach. Odliczenia do pozycji kapitału podstawowego TIER I to wartości niematerialne i prawne, oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Niezrealizowane zyski i straty wyceniane według wartości godziwej powiększają fundusze. W związku z tym, iż Bank posiada zaangażowanie kapitałowe w Banku Polskiej Spółdzielczości S. A. oraz w Polskim Banku Apeksowym S.A., w wysokości przekraczającej 10% funduszy własnych nastąpiło pomniejszenie funduszy o kwotę tej nadwyżki.

Podsumowując na dzień 31 grudnia 2018 roku fundusze własne Banku składające się z kapitału podstawowego TIER 1, po uwzględnieniu wynosiły 20 364,26 tys. zł.

VI. Wymogi kapitałowe – art.438

Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w Banku. W swojej działalności Bank dokonuje identyfikacji ryzyk występujących w działalności z uwzględnieniem istotnych rodzajów ryzyka Filaru I (kredytowe, koncentracji kapitałowej, operacyjne, walutowe) oraz inne ryzyka uwzględnione w „Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej. Ocena adekwatności kapitałowej uwzględnia czynniki ilościowe (wyniki metod szacowania kapitału) i jakościowe. W zakresie wyliczania wymogów minimalnych, określonych w Rozporządzeniu UE Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych

- 1) Ryzyko kredytowe – z zastosowaniem metody standardowej
- 2) Ryzyko walutowe – z zastosowaniem metody podstawowej
- 3) Ryzyko operacyjne – z zastosowaniem metody wskaźnika bazowego do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych

Regulacje nadzorcze zobowiązują banki do utrzymywania kapitału regulacyjnego na trzy rodzaje ryzyk bankowych: kredytowe, operacyjne i rynkowe.

Do obliczenia wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe Bank stosuje metodę standardową zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozdziale 2 Części III Tytuł II Rozporządzenia CRR, z zastrzeżeniem, że przy ustalaniu wag ryzyka ekspozycji kredytowych Bank nie stosuje ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej ani też ocen wiarygodności kredytowej opracowanych przez agencje kredytów eksportowych oraz przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem Bank nie uwzględnia technik redukcji ryzyka kredytowego określonych w Rozporządzeniu CRR. Wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe wyliczony na dzień 31.12.2018r wyniósł 8 953,43 tys. zł.

W 2017 roku w Banku nie wystąpiła konieczność tworzenia wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe, ponieważ Bank utrzymywał całkowitą pozycję walutową na poziomie nie przekraczającym 2% funduszy własnych.

Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne Bank oblicza metodą podstawowego wskaźnika BIA (Basic Indicator Approach), zgodnie z wytycznymi zawartymi w art. 315-316 Rozporządzenia CRR. Wymóg kapitałowy wyliczony na rok 2018 metodą BIA dla Banku wyniósł 1 209,71 tys. zł. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego Bank oblicza metodą podstawową zgodnie z zasadami określonymi w art.351 Rozporządzenia CRR.

Miarą adekwatności kapitałowej jest m. in. łączny współczynnik kapitałowy. Łączny współczynnik kapitałowy jest podstawową miarą stosowaną do zarządzania kapitałem.

Rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów kapitałowych w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE – nie dotyczy. Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z

przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia – 8% ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112.

Wymogi kapitałowe na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na dzień 31.12.2018r.

L.p.	Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł.
1	ryzyko kredytowe	8 953
2	ryzyko rynkowe (walutowe)	-
3	ryzyko operacyjne	1 210
	łącznie wymóg kapitałowy	10 163

Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według klas ekspozycji na dzień 31.12.2018r. dane w tys. zł. kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	8% ekspozycji ważonej ryzykiem
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	-
Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego	502
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	13
Ekspozycje wobec instytucji	1 064
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	630
Ekspozycje detaliczne	2 793
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	2 901
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	-
Ekspozycje kapitałowe	213
Inne pozycje	838
razem	8 953

Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według wagi ryzyka na dzień 31.12.2018r. dane w tys. zł.

waga ryzyka	pierwotna wartość ekspozycji	ekspozycja ważona ryzykiem	8% ekspozycji ważonej ryzykiem
0%	92 269	-	-
20%	95 808	19 162	1 533
35%	11 570	3 640	291
50%	-	-	-
75%	47 210	34 912	2 793
100%	75 553	52 804	4 224
150%	-	-	-
250%	560	1 401	112
razem	322 971	111 918	8 953

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko na dzień 31.12.2018 dane w tys. zł. i wskaźniki kapitałowe

wyszczególnienie	31.12.2018
łączna kwota ekspozycji na ryzyko	119 983
kwota ekspozycji na ryzyko w odniesieniu do ryzyka kredytowego	111 918
kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka operacyjnego	8 065
kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka rynkowego (walutowe)	-
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1)	16,13%
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	16,03%

Podsumowując na dzień 31 grudnia 2018 roku Bank spełniał wszystkie wymogi w zakresie adekwatności kapitałowej określone przepisami prawa. Łączny współczynnik kapitałowy (TCR) równy Współczynnikowi kapitału podstawowego Tier 1 (CET1) wyniósł 16,03%.

Bank przez cały 2018 rok utrzymywał Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1) oraz łączny współczynnik kapitałowy (TCR) na poziomie powyżej minimum określonego w Rozporządzeniu 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. oraz powyżej poziomów rekomendowanych przez KNF, tj. 9,375% dla Współczynnika kapitału podstawowego Tier 1 (CET1), 12,875% dla łącznego współczynnika kapitałowego (TCR).

Fundusze własne zabezpieczają w pełni ryzyko generowane przez Bank. Przy obecnym poziomie funduszy własnych Bank posiada możliwości rozwoju skali działalności i tym samym wzrostu poziomu ryzyka. Wartość całkowitego współczynnika kapitałowego świadczy o stabilnej pozycji Banku pod względem ponoszonego ryzyka w relacji do posiadanych funduszy własnych, jednakże wzrost ryzyka z tytułu wzrostu skali działania w okresie realizacji „Strategii Rozwoju Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej na okres 2018-2022” wymagać będzie również wzrostu bazy kapitałowej. Polityka kapitałowa uwzględnia systematyczny wzrost bazy kapitałowej poprzez przeznaczanie 80% zysku na fundusz zasobowy, co znajduje odzwierciedlenie w planie kapitałowym na lata 2018-2022.

VII. Ekspozycja na ryzyko kontrahenta – art. 439

Nie dotyczy. Bank nie posiada portfela handlowego.

VIII. Bufory kapitałowe – art. 440

Nie dotyczy. Bank nie wyliczał bufora antycyklicznego.

IX. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego – art. 441

Nie dotyczy. Bank nie jest bankiem istotnym systemowo.

X. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – art. 442

Jako **ekspozycję przeterminowaną** Bank kwalifikuje każdą należność z tytułu kapitału i/lub odsetek nie spłaconą w określonych w umowie terminach. Definicja ta stosowana jest do celów rachunkowości. **Ekspozycje z utratą wartości** są to ekspozycje kredytowe zagrożone zaklasyfikowane do kategorii: „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone”.

Zasady dokonywania przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych w Banku obejmują zasady i tryb równoważenia skutków ryzyka, wynikającego z transakcji kredytowych, w drodze odpowiedniej klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz tworzenia i utrzymywania rezerw celowych w wysokości odpowiedniej do ponoszonego przez Bank ryzyka określone zostały w „Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”. Instrukcja zawiera wytyczne. Bank klasyfikuje ekspozycje kredytowe do kategorii „normalne” (N), „pod obserwacją” (Po), „poniżej standardu”(Ps), „wątpliwe” (W) i „stracone”(S), oraz stosuje pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw zgodne z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków zmienionym przez Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Jeżeli Bank posiada więcej niż jedną ekspozycję kredytową wobec jednego klienta, wszystkie ekspozycje kredytowe wobec tego klienta klasyfikuje się do najwyższej kategorii ryzyka spośród kategorii przypisanych tym ekspozycjom, przy czym:

- 1) zmiana klasyfikacji kredytu detalicznego (pożyczki detalicznej) nie wpływa na klasyfikację kredytu mieszkaniowego (pożyczki mieszkaniowej) lub kredytu hipotecznego (pożyczki hipotecznej) oraz zmiana klasyfikacji kredytu mieszkaniowego (pożyczki mieszkaniowej) lub kredytu hipotecznego (pożyczki hipotecznej) nie wpływa na klasyfikację kredytu detalicznego (pożyczki detalicznej);
- 2) zmiana klasyfikacji kredytów, o których mowa wyżej, nie wpływa na klasyfikację ekspozycji kredytowej związanej z prowadzoną działalnością gospodarczą tego klienta oraz zmiana klasyfikacji ekspozycji kredytowej związanej z prowadzoną działalnością gospodarczą klienta nie wpływa na klasyfikację kredytów, o których mowa wyżej, udzielonych temu klientowi.

Klasyfikacja do poszczególnych grup ryzyka odbywa się wg dwóch kryteriów tj.:

- 1) kryterium terminowości – dotyczy wszystkich rodzajów ekspozycji kredytowych – klasyfikacja odbywa się raz na miesiąc, przy czym opóźnienie w spłacie części należnej

raty kapitałowej lub odsetkowej, w kwocie nie przekraczającej 200,00 zł. nie wymaga przeklasyfikowania ekspozycji do wyższej kategorii ryzyka.

- 2) kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej – dotyczy ekspozycji kredytowych wynikających z kredytów i pożyczek dla klientów instytucjonalnych – klasyfikacja dokonywana jest na podstawie danych finansowych klienta aktualnych na dzień przeprowadzania klasyfikacji – najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał. W przypadku ekspozycji kredytowych spełniających łącznie następujące warunki: ekspozycja jest zaklasyfikowana do kategorii „normalne” i kwota ekspozycji, łącznie z innymi ekspozycjami Banku wobec tego podmiotu, nie przekracza lub stanowi równowartość 10% funduszy własnych Banku – klasyfikacja kwartalna nie jest wymagana – Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych w oparciu o kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej co najmniej raz w roku, według aktualnych danych na koniec roku poprzedzającego okres przeglądu.

Rodzaj ekspozycji kredytowych	Kryteria klasyfikacji	Rodzaje grup ryzyka bankowego /warunki kwalifikacji do tych grup
Ekspozycje kredytowe wynikające z pożyczek i kredytów detalicznych	wg terminowości	<p>kategoria „normalne” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 6 miesięcy;</p> <p>kategoria „stracone” – ekspozycje kredytowe spełniające jeden z następujących warunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy, 2. ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, w stosunku do których Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, 3. ekspozycje kredytowe kwestionowane przez klientów na drodze postępowania sądowego, 4. ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, których miejsce zamieszkania (pobytu) jest nieznane i których majątek nie został ujawniony
Ekspozycje kredytowe wynikające z pożyczek i kredytów mieszkaniowych	wg terminowości	<p>kategoria „normalne” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 1 miesiąca;</p> <p>kategoria „pod obserwacją” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 1 miesiąca i nie dłużej niż 3 miesiące;</p> <p>kategoria „poniżej standardu” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 3 miesięcy i nie dłużej niż 6 miesięcy;</p> <p>kategoria „wątpliwe” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy i nie dłużej niż 12 miesięcy;</p> <p>kategoria „stracone” – ekspozycje kredytowe spełniające jeden z następujących warunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 12 miesięcy, 2. ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, w stosunku do których Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,

		<p>3. ekspozycje kredytowe kwestionowane przez klientów na drodze postępowania sądowego,</p> <p>4. ekspozycje kredytowe dotyczące klientów, których miejsce zamieszkania (pobytu) jest nieznane i których majątek nie został ujawniony</p>
Pozostałe ekspozycje kredytowe	wg terminowości oraz wg sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta	<p>kategoria „normalne” – ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 1 miesiąca oraz sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta nie budzi obaw;</p> <p>kategoria „pod obserwacją”:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 1 miesiąc i nie przekracza 3 miesięcy oraz sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta nie budzi obaw, lub 2. ekspozycje kredytowe, które ze względu na m. in. ryzyko regionu, państwa, branży, grupy klientów, grupy produktów wymagają szczególnej uwagi, gdyż istnieje obawa, że klient może utracić zdolność do terminowej obsługi ekspozycji kredytowej, 3. ekspozycje kredytowe wobec klientów: <ul style="list-style-type: none"> • dla których stwierdzono niekorzystne tendencje kształtowania się wielkości wskaźników ekonomiczno-finansowych na tle średnich wskaźników dla danej branży z uwzględnieniem sezonowości w prowadzonej działalności, • rozpoczynających działalność gospodarczą i ponoszących okresową planowaną stratę, pod warunkiem, że strata nie narusza w sposób istotny ich kapitałów; • ekspozycje kredytowe udzielone zgodnie z art.70 ust.2 i 4 ustawy Prawo bankowe na podstawie biznes planu/ projekcji finansowej; <p>kategoria „poniżej standardu” – ekspozycje kredytowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. w przypadku, których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 3 miesięcy i nie dłużej niż 6 miesięcy, 2. klientów, których sytuacja ekonomiczno-finansowa może stanowić zagrożenie dla terminowej spłaty należności; <p>kategoria „wątpliwe” – ekspozycje kredytowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 6 miesięcy i nie dłużej niż 12 miesięcy, 2. klientów, których sytuacja ekonomiczno-finansowa ulega znacznemu pogorszeniu, a zwłaszcza gdy ponoszone straty w sposób istotny naruszają ich kapitały; <p>kategoria „stracone” – następujące ekspozycje kredytowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek wynosi powyżej 12 miesięcy, 2. ekspozycje kredytowe klientów, w stosunku do których ogłoszono upadłość lub w stosunku do których nastąpiło otwarcie likwidacji, z wyjątkiem gdy następuje ona na podstawie przepisów ustawy o prywatyzacji i komercjalizacji, 3. ekspozycje kredytowe klientów, przeciwko którym Bank złożył wnioski o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, 4. ekspozycje kredytowe kwestionowane przez klientów na drodze postępowania sądowego, 5. ekspozycje kredytowe klientów, których miejsce pobytu lub prowadzenia działalności jest nieznane i których majątek nie został ujawniony, 6. ekspozycje kredytowe klientów, których sytuacja ekonomiczno-finansowa pogorszyła się w sposób nieodwracalny, uniemożliwiający spłatę długu.

Bank tworzy rezerwy celowe na ekspozycje kredytowe i odpisy aktualizujące należności związane z tymi ekspozycjami w wysokości co najmniej:

- 1) 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne”;
- 2) 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „pod obserwacją”;
- 3) 20% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „poniżej standardu”;
- 4) 50% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „wątpliwe”;
- 5) 100% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące są tworzone, aktualizowane co do wysokości oraz rozwiązywane:

- 1) z uwzględnieniem kryterium terminowości – najpóźniej w ostatnim dniu kończącym kwartał;
- 2) z uwzględnieniem kryterium sytuacji ekonomiczno-finansowej – najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu ekspozycji kredytowych i – w przypadku korzystania z prawa do pomniejszeń podstawy tworzenia rezerw – przeglądu zabezpieczeń,
- 3) w przypadku korzystania z prawa do pomniejszeń podstawy tworzenia rezerw - z uwzględnieniem kryterium limitu pomniejszeń – najpóźniej w ostatnim dniu kwartału
- 4) przypadku spłaty ekspozycji kredytowej Bank dokonuje aktualizacji poziomu rezerwy celowej utworzonej na tę ekspozycję najpóźniej w ostatnim dniu kwartału, w którym nastąpiła spłata.

Podstawę tworzenia rezerw celowych, stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowych bez uwzględnienia utworzonych rezerw celowych, ale z uwzględnieniem przewidywanej, w związku z restrukturyzacją zadłużenia, kwotę umorzenia części ekspozycji.

Podstawę tworzenia odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi stanowią naliczone odsetki, w tym na odsetki skapitalizowane.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, podstawą tworzenia rezerw celowych z tytułu ekspozycji kredytowych jest wartość nominalna ekspozycji z wyłączeniem odsetek, także skapitalizowanych.

Prowizje od należności uwzględnione w rachunku efektywnej stopy procentowej traktowane są dla potrzeb tworzenia rezerw celowych analogicznie jak odsetki skapitalizowane, oznacza to że ich wartość pomniejsza podstawę tworzenia rezerw celowych.

Dopuszcza się tworzenie rezerw na inne aktywa i zobowiązania pozabilansowe, które mogą stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa depozytów gromadzonych w Banku.

W celu **określenia korekt z tytułu ryzyka kredytowego** w Banku obowiązuje „Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” .

Bank nie stosował Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w związku z czym nie wyznaczał całkowitej kwoty ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględniania skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, ani średniej kwoty ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji.

W zakresie rozkładu geograficznego ekspozycji (art.442 pkt. d) – nie dotyczy, Bank prowadzi działalność lokalnie. Bank informuje, że zgodnie zapisami Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, Bank posiada ustawowo określony miejscowy zakres swej działalności. Jest to województwo małopolskie. Teren działania Banku charakteryzuje się podobnymi uwarunkowaniami – są to sąsiadujące ze sobą gminy położone głównie na terenie powiatu nowotarskiego. W związku z tym, iż Bank ma określony w Statucie obszar geograficzny, zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego, poza którym nie może funkcjonować, wszystkie zaangażowania Banku są wobec podmiotów z ww. obszaru geograficznego.

Całkowita kwota ekspozycji według klas ekspozycji z uwzględnieniem kwot ekspozycji wobec MSP przed i po zastosowaniu współczynnika korygującego MŚP na dzień 31.12.2018r. dane w tys. zł.

Klasa ekspozycji	całkowita kwota ekspozycji*	w tym ekspozycje wobec MŚP	kwota ekspozycji ważonej ryzykiem przed zastosowaniem współczynnika wsparcia MŚP	kwota ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP	kwota wymogu kapitałowego
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	72 521	-	-	-	-
Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego	31 368	-	6 274	6 274	502
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	324	-	164	164	13
Ekspozycje wobec instytucji	72 212	-	13 294	13 294	1 064
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	18 236	18 151	10 306	7 872	630
Ekspozycje detaliczne	47 210	-	34 912	34 912	2 793
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	56 424	47 620	46 641	36 268	2 901

Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	-	-	-	-	-
Ekspozycje kapitałowe	2 660	-	2 660	2 660	213
Inne pozycje	22 015	-	10 472	10 472	838
razem	322 971	65 771	124 724	111 918	8 953

* całkowita ekspozycja netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw

Całkowita wartość ekspozycji netto dla każdej klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31.12.2018r. dane w tys. zł.

Klasa ekspozycji	całkowita kwota ekspozycji*	średnia wartość całkowitej ekspozycji netto* w 2018r
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	72 521	57 280
Ekspozycje wobec jednostek samorządu terytorialnego	31 368	27 758
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	324	370
Ekspozycje wobec instytucji	72 212	75 515
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	18 236	18 916
Ekspozycje detaliczne	47 210	44 981
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	56 424	56 797
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	-	416
Ekspozycje kapitałowe	2 660	2 419
Inne pozycje	22 015	18 056
razem	322 971	302 509

* całkowita ekspozycja netto po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw

Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na istotne kategorie należności wg stanu na dzień 31.12.2018r. dane w tys. zł.

L.p	Rodzaj ekspozycji	termin	wartość
1	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	a'vista	3 059
		1-30 dni	3 531
		1-3 miesięcy	1 791
		3-6 miesięcy	3 153
		6-12 miesięcy	10 775
		1-3 lat	12 292
		3-5 lat	7 591
		5-10 lat	12 578
		10-20 lat	6 900
		powyżej 20 lat	-
		razem	61 670
2	Ekspozycje wobec osób prywatnych	a'vista	84
		1-30 dni	1 179

	1-3 miesiący	1 126
	3-6 miesiący	1 844
	6-12 miesiący	3 004
	1-3 lat	9 522
	3-5 lat	7 216
	5-10 lat	14 452
	10-20 lat	15 435
	powyżej 20 lat	3 634
	razem	57 496

Struktura należności z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowane w rozbiu na kategorie ekspozycji kredytowych według stanu na dzień 31.12.2018r. dane w tys. zł.

L.p.	Rodzaj ekspozycji	wartość
1.1	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-należności normalne	
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-Kredyty	12 922
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-Kredyty przeterminowane	-
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-rezerwy	-
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-korekta	-
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-odsetki	2
1.2	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-należności pod obserwacją	
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-Kredyty	27
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-Kredyty przeterminowane	-
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-rezerwy	0
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-korekta	-
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-odsetki	0
1.3	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-należności zagrożone	
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-Kredyty	-
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-Kredyty przeterminowane	271
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-rezerwy	271
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-korekta	-
	Ekspozycje wobec przedsiębiorców-odsetki	63
2.1	Ekspozycje detaliczne-należności normalne	
	Ekspozycje detaliczne-Kredyty	8 188
	Ekspozycje detaliczne-Kredyty przeterminowane	-
	Ekspozycje detaliczne-rezerwy	70
	Ekspozycje detaliczne-korekta	-
	Ekspozycje detaliczne-odsetki	14
2.2	Ekspozycje detaliczne-należności pod obserwacją	
	Ekspozycje detaliczne-Kredyty	-
	Ekspozycje detaliczne-Kredyty przeterminowane	-

	Ekspozycje detaliczne-rezerwy	-
	Ekspozycje detaliczne-korekta	-
	Ekspozycje detaliczne-odsetki	-
	Ekspozycje detaliczne-należności zagrożone	
2.3	Ekspozycje detaliczne-Kredyty	-1
	Ekspozycje detaliczne-Kredyty przeterminowane	446
	Ekspozycje detaliczne-rezerwy	4
	Ekspozycje detaliczne-korekta	-
	Ekspozycje detaliczne-odsetki	1
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-należności normalne	
3.1	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-Kredyty	88 371
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-Kredyty przeterminowane	-
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-rezerwy	1
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-korekta	-
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-odsetki	61
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-należności pod obserwacją	
3.2	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-Kredyty	2 355
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-Kredyty przeterminowane	-
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-rezerwy	1
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-korekta	-
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-odsetki	0
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-należności zagrożone	
3.1	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-Kredyty	5 147
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-Kredyty przeterminowane	349
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-rezerwy	1 148
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-korekta	4 709
	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach-odsetki	168
	4.1	Kredyty przeterminowane łącznie
4.2	Kredyty z rozpoznaną utratą wartości (pod obserwacją+zagrożone)	7 528
4.3	Rezerwy łącznie	1 495
4.4	Korekty wartości łącznie	6 977
4.5	Odsetki łącznie	308

Na dzień 31.12.2018 r. rezerwy celowe na należności oraz odpisy aktualizujące należności wyniosły 1 495,4 tys. zł., wartość bilansowa brutto ekspozycji kredytowych zagrożonych wynosiła 6 211,2 tys. zł., natomiast udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem 4,47%.

Zobowiązania pozabilansowe udzielone i otrzymane według stanu na dzień 31.12.2018r. dane w tys. zł.

zobowiązania warunkowe udzielone i otrzymane	wartość
zobowiązania udzielone	13 174
a) finansowe	7 886
b) gwarancyjne	5 288
zobowiązania otrzymane	-
a) finansowe	-
b) gwarancyjne	-

XI. Aktywa wolne od obciążeń – art. 443

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania). Według stanu na 31.12.2018r Bank nie posiadał aktywów obciążonych.

XII. Korzystanie z ECAI – art. 444

Nie dotyczy. Bank nie korzysta z ratingów.

XIII. Ekspozycja na ryzyko rynkowe – art. 445

W Banku nie występuje portfel handlowy. Bank wyznacza wymóg wyłącznie na ryzyko walutowe.

Wielkość wymogów kapitałowych na ryzyko rynkowe wg stanu na dzień 31.12.2018r. dane w tys. zł.

rodzaj wymogu	wymóg kapitałowy
wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b	nie dotyczy
wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. c - ryzyko walutowe	Na dzień 31.12.2018r. pozycja walutowa Banku nie przekraczała 2% funduszy własnych. Wymóg kapitałowy nie był wyznaczany.

XIV. Ekspozycja na ryzyko operacyjne – art. 446

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są przez Bank metodą wskaźnika bazowego (art. 315-316 Rozporządzenia). Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2018 wynosi 1 209,7 tys. zł.

Zdarzenia ryzyka operacyjnego zarejestrowane w rejestrze zdarzeń ryzyka operacyjnego w 2018 roku

klasa zdarzeń	wartość straty w tys. zł
oszustwa wewnętrzne	-
oszustwa zewnętrzne	3,3
zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	-
klienci, produkty i praktyki operacyjne	-
szkody związane z aktywami rzeczowymi	20
zakłócenia działalności banku i awarie systemów	0,1
wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	18,7
razem	42,1

Suma strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego w 2018r wyniosła 42,1 tys. zł i stanowiła 11,60% zaakceptowanego przez Radę Nadzorczą maksymalnego **poziomu ryzyka operacyjnego (apetytu na ryzyko)**. Na łączną kwotę strat składa się 323 zarejestrowanych zdarzeń.

Bank realizuje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym, w ramach tego procesu identyfikuje się zdarzenia ryzyka operacyjnego i dokonuje się ewidencjonowania i analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym. W przypadku konieczności podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące zmianę procesów wewnętrznych Banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizacja odpowiednich szkoleń dla pracowników.

XV. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym – art. 447

Bank posiada 645 380 sztuk akcji Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. o łącznej wartości 1 210 493 zł., w całości zaklasyfikowane do portfela bankowego. Bank posiada 1 450 000 sztuk akcji Polskiego Banku Apeksowego SA o łącznej wartości nominalnej 1 450 000 zł. W związku z nie zrealizowaniem zadania dla którego powołana została Spółka PBA SA (brak pozytywnej decyzji KNF na działalność Banku Apeksowego) – spółka ta zostanie zlikwidowana uchwałą Zgromadzenia Wspólników lub ulegnie przekształceniu z obniżonym wkładem.

Bank nie posiada ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego. W Banku nie występują zrealizowane zyski lub straty z tytułu sprzedaży i likwidacji

w danym okresie oraz nie występują niezrealizowane zyski lub straty z aktualizacji wyceny oraz wszelkie takie kwoty ujęte w funduszach własnych podstawowych lub dodatkowych.

XVI. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – art. 448

Przez pojęcie ryzyka stopy procentowej rozumieć należy niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian zewnętrznych (rynkowych) stóp procentowych na wyniki finansowe oraz w konsekwencji na kształtowanie się poziomu funduszy własnych Banku.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku realizowane jest dla czterech podstawowych kategorii ryzyka stopy procentowej:

- 1) ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – wyraża się w zagrożeniu przychodów odsetkowych Banku w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie, powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek i jest rezultatem różnic w czasie pomiędzy wystąpieniem zmian stóp procentowych aktywów i pasywów, a także zobowiązań pozabilansowych. Wynika to z posiadania przez Bank aktywów i pasywów o różnych okresach przeszacowania stóp procentowych. Dla instrumentów o zmiennym oprocentowaniu, termin przeszacowania jest zbieżny z najbliższym, prawdopodobnym (możliwym) terminem zmiany ich oprocentowania, dla instrumentów o stałej stopie procentowej jest to termin wymagalności/zapadalności.
- 2) ryzyko bazowe – wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, nawet w sytuacji gdy instrumenty te mają jednakowe okresy przeszacowania,
- 3) ryzyko opcji klienta – wynika z wpisanych w produkty bankowe opcji klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych. Instrumenty zawierające opcje klienta obejmują kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem części lub całości kredytu oraz różnego typu depozyty, pozwalające deponentom wycofać środki w dowolnym momencie. Opcje klienta są na ogół realizowane, gdy stanowi to korzyść dla ich posiadacza i nie jest korzystne dla sprzedającego opcje,
- 4) ryzyko krzywej dochodowości – polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku, a odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej prowadzone jest w ramach obowiązującej „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” oraz „Polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”. Bank posiada ponadto, przyjętą uchwałą Zarządu Banku Instrukcję zarządzania ryzykiem stopy procentowej, która określa zasady postępowania w przypadku stwierdzenia przekroczenia

limitów, obejmujące m.in. zasady informowania organów Banku o niedotrzymaniu wartości granicznych oraz wskazujące komórki odpowiedzialne za podjęcie działań ograniczających narażenie na ryzyko do akceptowalnych poziomów.

Pomiar ekspozycji na ryzyko stopy procentowej dokonywany jest z wykorzystaniem:

- 1) analiz luki niedopasowania terminów przeszacowania;
- 2) symulacji możliwego wpływu zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku;
- 3) analiz luki ryzyka bazowego i ryzyka opcji klienta;
- 4) analiz wpływu zmiany stóp procentowych na wartość kapitału Banku.

Z punktu widzenia udziału w wyniku odsetkowym i funduszach własnych Banku, za najistotniejsze w działalności Banku należy uznać ryzyko terminów przeszacowania i ryzyko bazowe.

Łączne niedopasowanie pomiędzy aktywami i pasywami oprocentowanymi na dzień 31.12.2018r. wynosi 3 663 tys. zł. (wskaźnik luki 0,01), co oznacza, że występuje ogółem luka dodatnia, przeszacowaniu w okresie do 12 miesięcy może ulec 99,1 % aktywów oraz 100% pasywów.

Zmiana wyniku odsetkowego na skutek istniejącego niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami wrażliwymi uwzględniając jednocześnie ryzyko przeszacowania oraz ryzyko bazowe, a więc nierównomierne zmiany oprocentowania aktywów i pasywów w Banku, przy założonej zmianie stóp procentowych NBP o 1 pp., wyniesie -1 197,8 tys. zł., stanowiąc -5,9% funduszy własnych; biorąc pod uwagę wyliczenie zmiany wyniku odsetkowego przy ryzyku niedopasowania terminów przeszacowania na poziomie -351,0 tys. zł. (przy założonym jednoczesnym spadku wszystkich stóp procentowych w Banku o 1 pp.), samo ryzyko bazowe, rozumiane jako nierównomierna zmiana oprocentowania aktywów i pasywów Banku, daje spadek wyniku odsetkowego w wysokości łącznej -846,8 tys. zł. Niekorzystnym byłby nagły spadek stóp procentowych o 2 pp. (test warunków skrajnych – stress test) – zmiana dochodu z tytułu ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie wyniosłaby -2 283,7 tys. zł, stanowiąc 11,2% funduszy własnych;

Wyniki testów warunków skrajnych wskazują, że potencjalne straty z tytułu ryzyka stopy procentowej mają pokrycie w funduszach własnych alokowanych na to ryzyko.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez system limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów Banku. Wszystkie limity związane z ryzykiem stopy procentowej monitorowane są przez Komórkę ds. ryzyka. Każdorazowe przekroczenie limitu skutkuje opracowaniem informacji w tym zakresie dla Zarządu Banku. W 2018 roku limity dla ryzyka stopy procentowej były przestrzegane.

W związku z niewystępowaniem aktywów o nieokreślonym terminie zapadalności, Bank nie określa zasad ograniczania tego ryzyka po stronie aktywnej bilansu. W pasywach do pozycji o nieokreślonym terminie wymagalności zalicza się:

- 1) środki na rachunkach bieżących podmiotów gospodarczych,
- 2) środki na rachunkach oszczędnościowo-rozliczeniowych osób fizycznych,
- 3) środki na rachunkach bieżących jednostek samorządu terytorialnego.

Bank ogranicza ryzyko związane z możliwością nadmiernego odpływu środków o nieokreślonym terminie wymagalności, poprzez świadczenie kompleksowych usług związanych z obsługą rachunków bieżących.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z kwartalną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku oraz Komitetowi Audytu.

XVII. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne – art. 449

Nie dotyczy. Bank nie posiada ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

XVIII. Polityka w zakresie wynagrodzeń – art. 450

1. W Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej funkcjonuje „Polityka Wynagrodzeń Pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku”. Polityka wynagrodzeń określa: stałe składniki wynagrodzeń; zmienne składniki wynagrodzeń; inne świadczenia na rzecz pracowników oraz określa zasady przyznawania i wypłacania zmiennych składników wynagrodzeń osobom istotnie wpływającym na profil ryzyka w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej. Polityka i Regulamin zostały zatwierdzone przez Radę Nadzorczą.
2. Wynagrodzenie osób objętych Polityką składa się z **wynagrodzenia stałego**, które wypłacane jest w okresach miesięcznych oraz wynagrodzenia **zmiennego** – premii, nagród z podziału nadwyżki bilansowej.
3. Celem Polityki jest wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem tak by nie zachęcać do nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą skłonność do ryzyka Banku, a także wspieranie realizacji strategii działalności Banku oraz ograniczanie konfliktu interesów.
4. Do osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, które mają istotny wpływ na profil ryzyka Banku, zalicza się:
  - a) Członków Rady Nadzorczej
  - b) Członków Zarządu,
  - c) Komórkę ds. zgodności
  - d) Głównego Księgowego,
  - e) Z uwagi na fakt, że Bank nie udziela kredytów przekraczających 5 mln EUR, do stanowisk istotnych nie zalicza się innych stanowisk w Banku.
5. Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze składa się z wynagrodzenia stałego wypłacanego w okresach miesięcznych oraz wynagrodzenia zmiennego – premii.
6. Wysokość zmiennych składników wynagrodzeń dla stanowisk kierowniczych i dla członków Zarządu Banku uzależniona jest od wyników finansowych Banku oraz wkładu pracy danego Pracownika w osiągnięte wyniki finansowe.

7. Stosując zasady proporcjonalności, wypłata wynagrodzenia zmiennego nie podlega odroczeniu, chyba że kwota wypłaconych w danym roku zmiennych składników wynagrodzeń pracowników przekroczy 2% funduszy własnych.
8. Polityka podlega zatwierdzeniu i weryfikacji co najmniej raz w roku, zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej przez Radę Nadzorczą Banku.
9. Weryfikacja o której mowa wyżej obejmuje min.:
  - 1) Zgodność z przepisami zewnętrznymi i wewnętrznymi Banku,
  - 2) Weryfikację stanowisk istotnych,
  - 3) Przyjęte zasady przyznawania i wypłaty stałych i zmiennych składników wynagradzania
10. Polityka oraz jej realizacja podlega ocenie przez Radę Nadzorczą na podstawie przeprowadzonej weryfikacji. Ocena jest przekazywana Zebraniu Przedstawicieli w ramach Sprawozdania Rady Nadzorczej.

W dziale XXIV w tabeli została przedstawiona informacja o sumie wypłaconych w 2018 roku wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

XIX. Dźwignia finansowa – art. 451

Dźwignia finansowa oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych Banku – wielkość posiadanych przez Bank aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

Wskaźnik dźwigni oblicza się jako iloraz kapitału Tier I Banku i miary ekspozycji całkowitej Banku i wyraża się jako wartość procentową, gdzie miara ekspozycji całkowitej oznacza sumę wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier I.

Wyliczenia wskaźnika dźwigni finansowej wg stanu na dzień 31.12.2018r.

wyszczególnienie	31.12.2018
kapitał Tier 1	20 364
miara całkowita ekspozycji	311 765
korekty w okresie przejściowym	- 149
wskaźnik dźwigni	6,54%

XX. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego – art. 452

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metod IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego.

XXI. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – art. 453

Bank Spółdzielczy w Rabie Wyżnej nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Ogólne zasady dotyczące zabezpieczeń określone zostały w obowiązującej w Banku „Polityce kredytowej W Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” oraz „Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”. Szczegółowe warunki dotyczące zasad ustalania form zabezpieczeń, ustalania ich wartości, ewidencjonowania, pełnego katalogu prawnych form zabezpieczeń, wymogów dokumentacyjnych i zasad postępowania pracowników określa „Instrukcja prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” oraz „Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”. Wartość zabezpieczeń jest w całym okresie kredytowania monitorowana. Zasady, według jakich prowadzony jest w Banku monitoring, określa obowiązująca w Banku „Instrukcja monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”.

Pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych odbywa się zgodnie z obowiązującymi regulacjami „Instrukcją prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” i „Instrukcją monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” oraz Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków.

Zgodnie z „Instrukcją zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” w Banku stosuje się pomniejszenia wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej.

Wyznaczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego opisane jest w „Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”.

Na podstawie w/w regulacji – w Banku obowiązują następujące zasady dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi:

- 1) proponowane przez kredytobiorcę zabezpieczenie nie jest substytutem zdolności kredytowej – jeżeli wiarygodność klienta stoi pod znakiem zapytania, nawet

propozycja złożenia płynnego zabezpieczenia nie jest decydująca dla pozytywnej decyzji kredytowej;

- 2) Bank podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości. Jakość zaproponowanych zabezpieczeń Bank ocenia według ich płynności, aktualnej wartości rynkowej oraz ich wpływu na wysokość ewentualnie tworzonych rezerw celowych;
- 3) ustanawiane zabezpieczenia korespondują z poziomem ryzyka, związanego z ekspozycją kredytową;
- 4) w celu zmniejszenia ekspozycji Banku na ryzyko kredytowe, przy ustanawianiu prawnego zabezpieczenia stosuje się zasadę dywersyfikacji, zarówno w zakresie zabezpieczeń rzeczowych, jak i osobistych;
- 5) w przypadku zmiany klasyfikacji należności do wyższej kategorii ryzyka dąży się do wzmocnienia zabezpieczeń, w szczególności umożliwiających całkowite pomniejszenie podstawy naliczania rezerw celowych.

Podstawowymi formami zabezpieczenia, ustanawianymi obowiązkowo w Banku są:

- 1) weksel in blanco kredytobiorcy wraz z deklaracją wekslową;
- 2) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym w Banku, gdy kredytobiorca posiada rachunek bankowy i o ile nie narusza to zawartych wcześniej przez kredytobiorcę umów.

O ile regulacje wewnętrzne Banku nie stanowią inaczej, stosowana jest zasada aby ekspozycja kredytowa była zabezpieczona co najmniej w 100%.

W przypadku detalicznych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych wyłącznie w formie pełnomocnictwa do dysponowania rachunkiem bankowym oraz obowiązkowo weksła własnego in blanco Bank uznaje, że wymóg w/w jest spełniony.

Bank dopuszcza angażowanie się, w detaliczne ekspozycje kredytowe niezabezpieczone rozumiane wyłącznie jako ujemne saldo w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym do wysokości akceptowalnej przez Bank .

Dla detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku przyjmuje się obowiązkowo pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym w Banku (gdy dłużnik posiada rachunek bankowy, o ile nie narusza to zawartych wcześniej przez dłużnika umów) oraz weksel własny in blanco z wystawienia kredytobiorcy wraz z deklaracją wekslową.

Nie dopuszcza się udzielania kredytu mieszkaniowego zabezpieczanego na majątku nie stanowiącym własności kredytobiorcy.

W przypadku zabezpieczeń osobistych bezwzględnie wymaga się od osoby fizycznej (również występującej w roli poręczyciela) oświadczenia o stanie majątkowym. Prawne zabezpieczenie wiarytelności Banku stanowi potencjalne źródło spłaty tej wiarytelności. Z tego względu wartość rynkowa przyjętych zabezpieczeń jest systematycznie aktualizowana przez pracowników Banku, w ramach prowadzonego monitoringu oraz adekwatna do poziomu ryzyka transakcji kredytowej.

Oceniając przedmiot zabezpieczenia uwzględnia się wartość zabezpieczenia możliwą do uzyskania podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego, biorąc pod uwagę

ograniczenia prawne, ekonomiczne oraz inne mogące wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia się Banku.

W sposób szczególny traktowane są ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie (zgodnie z wymogami Rekomendacji „S”), w przypadku których analizie poddawane jest dodatkowo ryzyko związane z wartością nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu. Dla ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie analizowane jest ryzyko nie tylko dłużnika, ale również ryzyko związane z nieruchomością.

Analizując ryzyko związane z nieruchomością bierze się pod uwagę:

- 1) rodzaj i przedmiot zabezpieczenia;
- 2) miejsce Banku w kolejności zaspokajania się z zabezpieczenia;
- 3) wpływ zużycia technicznego przedmiotu zabezpieczenia na jego wartość;
- 4) koszty utrzymania zabezpieczenia i jego egzekucji, w tym koszty ewentualnego przejęcia i zbycia przedmiotu zabezpieczenia.

Stosowanym przez Bank wskaźnikiem do oceny adekwatności zabezpieczenia hipotecznego, jest wskaźnik LtV wyrażający stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie. Bank bada poziom LtV przed podjęciem decyzji o udzieleniu kredytu oraz monitoruje jego poziom w całym okresie kredytowania. Bank dokonuje wyliczenia wartości bieżącego wskaźnika LtV przynajmniej raz w roku. Monitorowanie zmian wysokości wskaźnika LtV ma na celu umożliwienie szybkiego reagowania przez Bank na wzrost wartości wskaźnika LtV, a zwłaszcza przekroczenia maksymalnej wysokości określonej dla Banku.

Polityka Banku w zakresie ustalania wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie ekspozycji kredytowych ma charakter ostrożnościowy. Każdorazowo przed przyjęciem zabezpieczeń rzeczowych pracownicy Banku zobowiązani są do weryfikacji proponowanych zabezpieczeń i dokumentów. W przypadku przyjmowania zabezpieczenia kredytu w formie poręczenia, zdolność kredytowa poręczyciela jest analizowana w/g tych samych zasad jak kredytobiorcy oraz podlega monitorowaniu w całym okresie kredytowania.

Szczegółowy sposób określania wyceny poszczególnych form zabezpieczenia – z uwzględnieniem zasad wskazanych powyżej – opisany został w „Instrukcji prawnych form zabezpieczenia wierzytelności w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” oraz „Instrukcji oceny i monitorowania wartości nieruchomości – zasady oceny nieruchomości w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”.

Prawne zabezpieczenia wierzytelności Banku podlegają ewidencji w systemie finansowo-księgowym zgodnie z obowiązującymi zasadami. Pracownicy Banku odpowiedzialni za prawidłową ewidencję zabezpieczeń zobowiązani są do bieżącej aktualizacji danych, w szczególności w zakresie ważności zabezpieczenia oraz wartości rynkowej.

Umowy prawnych form zabezpieczeń są regularnie monitorowane pod kątem ekonomicznym i prawnym.

Bank dopuszcza przyjęcia na zabezpieczenie następujących form zabezpieczenia:

- 1) weksel in blanco;
- 2) kaucja pieniężna;

- 3) blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym;
- 4) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym (w tym na rachunku
- 5) książeczki oszczędnościowej, wkładów oszczędnościowych),
- 6) poręczenie cywilne;
- 7) poręczenie wekslowe;
- 8) gwarancja;
- 9) przelew wierzytelności na zabezpieczenie;
- 10) cesja praw z umów ubezpieczenia;
- 11) przeniesienie prawa własności (przewłaszczenie) na zabezpieczenie co do gatunku,
- 12) przeniesienie prawa własności (przewłaszczenie) na zabezpieczenie co do tożsamości,
- 13) zastaw rejestrowy,
- 14) zastaw zwykły,
- 15) hipoteka umowna,
- 16) hipoteka przymusowa,
- 17) przystąpienie do długu,
- 18) przejęcie długu,
- 19) ubezpieczenie kredytu.

Przyjmuje się wyłącznie zabezpieczenia, których termin rozliczenia względem zabezpieczanej ekspozycji jest taki sam lub dłuższy niż termin tej ekspozycji.

Podstawowy podział zabezpieczeń dokonywany jest w oparciu o kryterium zakresu odpowiedzialności dłużnika:

- 1) zabezpieczenia osobiste, które charakteryzują się odpowiedzialnością osobistą osoby dającej zabezpieczenie, całym jej majątkiem do wysokości zadłużenia (w szczególności poręczenie wg prawa cywilnego, weksel własny in blanco, poręczenie wg prawa wekslowego, przystąpienie do długu),
- 2) zabezpieczenia rzeczowe, które ograniczają odpowiedzialność osoby dającej zabezpieczenie do poszczególnych składników jej majątku, ale dają wierzycielowi pierwszeństwo zaspokojenia z obciążonej rzeczy przed wierzycielami osobistymi dłużnika (w szczególności kaucja, zastaw rejestrowy, przewłaszczenie, hipoteka).

Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

Informacje na temat koncentracji tego samego rodzaju zabezpieczenia otrzymanego lub zabezpieczenia dostarczonego przez tego samego dostawcę wg stanu na dzień 31.12.2018r.

rodzaj zabezpieczenia	limit (% wartości ogółem)	stan koncentracji na 31.12.2018
Blokada środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych	1%	0,00%
Gwarancja	1%	0,00%
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	60%	39,65%
Hipoteka pozostała	40%	27,99%
Kaucja	1%	0,00%
Poręczenie według prawa cywilnego	2%	0,04%

Przelew (cesja) wierzytelności	2%	0,68%
Przewłaszczenie na zabezpieczenie	2%	0,33%
Przystąpienie do długu	1%	0,00%
Ubezpieczenie kredytu przez towarzystwo ubezpieczeniowe	1%	0,00%
Weksel własny i poręczenie wekslowe (awal)	55%	30,33%
Zastaw rejestrowy	2%	0,95%
Pozostałe zabezpieczenia	2%	0,03%

XXII. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego

Nie dotyczy. Bank nie stosuje metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

XXIII. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego

Nie dotyczy. Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

XXIV. Opis Systemu Kontroli wewnętrznej

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniające się do zapewnienia:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi ;
- 5) wsparcia decyzyjnego.

Organizacja Systemu kontroli wewnętrznej

1. System kontroli wewnętrznej – to system funkcjonujący w ramach systemu zarządzania w Banku, na który składa się:
  - 1) środowisko kontroli wewnętrznej,
  - 2) ocena ryzyka nieosiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej, procedury i mechanizmy kontrolne zapewniające osiągnięcie celów systemu, kontroli wewnętrznej,
  - 3) monitorowanie stopnia osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,
  - 4) raportowanie.
2. W Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej zgodnie z §46 ust. 5 statutu Banku oraz art. 9c ust.1 Prawa bankowego funkcjonuje System Kontroli Wewnętrznej.

3. System kontroli wewnętrznej Banku jest dostosowany do struktury organizacyjnej Banku, złożoności prowadzonej działalności, skali oraz profilu ryzyka.
4. W ramach systemu kontroli wewnętrznej bank wyodrębnia trzy poziomy kontroli:
  - 1) Poziom I. – Funkcja kontroli,
  - 2) Poziom II. – niezależne monitorowanie mechanizmów kontrolnych,
  - 3) Poziom III. – raportowanie w ramach funkcji kontroli.
5. W ramach systemu kontroli wewnętrznej bank wyodrębnia trzy linie obrony:
  - 1) funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w banku, która obejmuje Komórkę Audytu wewnętrznego, stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji;
  - 2) komórkę do spraw zgodności mającą za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie oraz zarządzanie Ryzykiem przez Pracowników na specjalnie powołanych do tego komórkach organizacyjnych;
6. Audyt wewnętrzny (instytucja zewnętrzna) mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, z wyłączeniem komórki audytu wewnętrznego.
7. Kontrola wewnętrzna jest procesem ciągłym, realizowanym na wszystkich poziomach organizacyjnych Banku. System kontroli wewnętrznej angażuje – w różnych rolach – organy statutowe Banku, poszczególne jednostki i komórki organizacyjne Banku, osoby nadzorujące i kierujące oraz wszystkich pracowników.
8. W banku funkcjonują mechanizmy zapewniające niezależność komórki do spraw zgodności.
9. Pracownicy komórki audytu wewnętrznego posiadają kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie badania ryzyka występującego w działalności Banku oraz mają dostęp do wszelkich niezbędnych informacji.
10. Pracownicy komórki do spraw zgodności posiadają kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności występującym w działalności banku oraz mają dostęp do wszelkich niezbędnych informacji.
11. Zarząd jest odpowiedzialny za zapewnienie środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracowników komórki audytu wewnętrznego oraz komórki ds. zgodności.
12. System kontroli wewnętrznej w Banku jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i profilu ryzyka oraz do skali działalności Banku.
13. System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku.
14. Za funkcjonowanie i nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej w Banku odpowiedzialny jest Prezes Zarządu Banku.

15. Odpowiedzialność za zorganizowanie i prawidłowe działanie systemu kontroli wewnętrznej ponosi Zarząd Banku. Poszczególni Członkowie Zarządu odpowiadają za funkcjonowanie kontroli wewnętrznej, w podległych im pionach działalności Banku.
16. W Banku obowiązuje „Regulamin kontroli wewnętrznej i audytu w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”, który jest zatwierdzony przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.
17. Wyniki kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego są przedmiotem analizy i oceny Zarządu Banku. Wnioski wynikające z analiz i ocen wyników kontroli wewnętrznej Zarząd Banku uwzględnia w bieżącej działalności.
18. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania – tj. systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz ocenia jego adekwatność, efektywność i skuteczność.

XXV. Zasady ustalania stałych i zmiennych składników wynagrodzeń – Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko Banku

1. Bank realizuje „Politykę wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”.
2. Zasadami polityki objęte są wynagrodzenia pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku, tj. członkowie Zarządu, oraz osoby na stanowiskach kierowniczych wymienione w jej treści. Stosując zasadę proporcjonalności oraz w związku z tym, że w Banku wszystkie istotne decyzje podejmowane są przez Zarząd Banku, do stanowisk kierowniczych w rozumieniu „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej” w 2018 roku zaliczani byli Członkowie Rady Nadzorczej, Członkowie Zarządu, Główny Księgowy Banku .
3. Celem polityki jest ugruntowanie skłonności kadry zarządzającej – poprzez zastosowane mechanizmy wynagradzania – do szczególnej dbałości o długoterminowe dobro Banku, do ochrony interesów klientów oraz unikania nadmiernej ekspozycji na ryzyko.
4. Wynagrodzenie zmienne rocznie nie może przekroczyć 80 % rocznego wynagrodzenia stałego dla stanowisk kierowniczych i dla członków Zarządu Banku.
5. Wysokość wynagrodzenia zmiennego ustala Rada Nadzorcza, biorąc pod uwagę nakład pracy osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz sytuację ekonomiczną Banku.
6. Oceny efektów pracy Członków Zarządu dokonuje wyłącznie Rada Nadzorcza Banku w oparciu o wyniki Banku, biorąc pod uwagę następujące parametry: zysk brutto, zwrot z kapitału własnego, jakość portfela kredytowego, współczynnik wypłacalności. Ocenie podlega stopień wykonania wymienionych parametrów w odniesieniu do planu finansowego Banku na dany rok.
7. Wynagrodzenie zmienne może być przyznane, gdy w każdym roku z ostatnich trzech lat oraz w bieżącym okresie plan w zakresie parametrów, o których mowa w ust. 7 jest zrealizowany co najmniej w 90%.

8. Wynagrodzenia zmiennego nie przyznaje się lub zmniejsza się je proporcjonalnie za okres, w którym Bank prowadzi działalność ze stratą.
9. Stosując zasadę proporcjonalności, wypłata wynagrodzenia zmiennego nie podlega w Banku odroczeniu.
10. Rada Nadzorcza opiniuje i monitoruje wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska kierownicze biorąc pod uwagę zarządzanie ryzykiem oraz zachowanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.
11. Rada Nadzorcza w trakcie swoich posiedzeń na bieżąco jest informowana o poziomie ryzyka Banku oraz na bieżąco monitoruje poziom ryzyka umożliwiając zastosowanie zasad wynikających z „Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Rabie Wyżnej”.
12. Rada Nadzorcza nadzoruje stosowanie przez Bank polityki wynagrodzeń i corocznie ocenia prawidłowość jej stosowania, przedstawiając Zebraniu Przedstawicieli raport z oceny funkcjonowania w Banku polityki wynagradzania.
13. Uwzględniając – zgodnie z przepisami Ustawy Prawo bankowe – wielkość Banku, ryzyko związane z prowadzoną działalnością, wewnętrzną organizacją oraz charakter, skalę i stopień złożoności działalności, Bank nie powołuje komitetu ds. wynagrodzeń.

Informacje ilościowe z zakresie składników wynagradzania w podziale na stałe i zmienne z uwzględnieniem ilości osób otrzymujących ww. wynagrodzenie oraz wartości związane z zatrudnieniem i z zakończeniem stosunku zatrudnienia dokonanych w danym roku obrotowym, liczbę osób otrzymujących takie płatności oraz najwyższą taką płatność na rzecz jednej osoby

Wysokość wypłaconych w 2018 roku wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze z podziałem na składniki stałe i zmienne

stanowiska kierownicze	stałe składniki	zmienne składniki	ilość osób
członkowie Zarządu	479	216	3
pozostali pracownicy zajmujący stanowiska kierownicze zgodnie z RMRiF z dnia 6 marca 2017 roku	173	56	1

Wysokość wypłaconych w 2018 roku wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze z podziałem na obszary działalności

obszar działalności	Zarząd	inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	razem
działalność operacyjna	nie dotyczy	229	229
zarządzanie bankiem	695	nie dotyczy	695

Wysokość wypłaconych w 2018 roku wynagrodzeń z podziałem na kadre kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka

wyszczególnienie	Zarząd	inne osoby istotnie wpływające na ryzyko	razem
liczba osób otrzymujących wynagrodzenie stałe	3	1	4
wysokość wynagrodzeń stałych (w tys. zł)	479	173	652
liczba osób otrzymujących wynagrodzenie zmienne	3	1	4
wysokość wynagrodzeń zmiennych wypłaconych w gotówce* (w tys. zł)	229	56	285
liczba osób uzyskujących odprawy w związku z zakończeniem pracy	0	nie dotyczy	0
wartość odpraw (w tys. zł)	brak wypłat	nie dotyczy	brak wypłat
najwyższa wypłata odprawy (w tys. zł)	brak wypłat	nie dotyczy	brak wypłat

* wypłaty wynagrodzeń zmiennych w 2018 roku nie podlegały odroczeniu

XXVI. Ilość posiedzeń Rady Nadzorczej, która sprawuje nadzór nad Polityką wynagrodzeń

W 2018 roku odbyło się 10 posiedzeń Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej, oraz 4 posiedzenia Komitetu Audytu Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej.

XXVII. Informacje o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego

Wysokość strat brutto w 2018 roku, w podziale na kwartały

klasa zdarzeń	wartość straty I kw 2018	wartość straty II kw 2018	wartość straty III kw 2018	wartość straty IV kw 2018
oszustwa wewnętrzne	-	-	-	-
oszustwa zewnętrzne	-	-	-	3,3
zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	-	-	-	-
klienci, produkty i praktyki operacyjne	-	-	-	-
szkody związane z aktywami rzeczowymi	0,7	1,3	3,4	14,4
zakłócenia działalności banku i awarie systemów	-	-	0,1	-
wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	7,8	4,2	2,5	4,2
razem	8,5	5,5	6	21,9

W roku 2018 wzrosły koszty brutto i netto w porównaniu do tych z 2017 roku. Zdarzeniem, które wygenerowało największe koszty brutto (ale zerowe netto) była stłuczka dwóch

samochodów, z udziałem bankowego samochodu służbowego, przy czym wina leżała całkowicie po stronie kierowcy z obcego samochodu. Ubezpieczyciel zwrócił bankowi całą kwotę wyrządzonej szkody, wycenionej na 14 400,0 zł.

Podejmowane działania zapobiegawcze i dyscyplinujące to m.in:

1. Przeprowadzono rozmowę dyscyplinującą z pracownikami winnymi zaniedbań.
2. Wysyłanie pracowników (zwłaszcza kasjerów) na szkolenia, w związku z kilkoma przypadkami pojawienia się podejrzanych znaków pieniężnych w banku.
3. Zakupienie liczarek z wbudowanymi urządzeniami sprawdzającymi zabezpieczenia przed podrabianiem pieniędzy.
4. Oferowanie klientom rachunków elektronicznych oraz zleceń stałych w celu zmniejszenia ilości wpłat kasowych,
5. Uruchomieniem wpłatomatu w trybie on-line w filii banku w Rabce-Zdrój .
6. Wymiana bankomatu przy centrali banku – również na taki z funkcją wpłatomatu.
7. Rozpoczęto pilotażowe wdrożenie systemu CardNet do obsługi kart płatniczych.
8. Działania prewencyjne w postaci edukacji Klientów – filmy na stronie, komunikaty ostrzegawcze dla klientów, edukacja dzieci zapraszanych na szkolenia do banku.

Największa ilość zdarzeń operacyjnych wystąpiła w kategorii „Dokonywanie transakcji dostawa i zarządzanie procesami”, największe koszty brutto wystąpiły w kategorii „Uszkodzeń aktywów” z uwagi na ww. zdarzenie stłuczki samochodu służbowego.

XXVIII. Informacje wymagane przez Zasady ładu korporacyjnego

Na stronie internetowej Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej www.bsrabawyzna.pl, publikowane są następujące informacje wymagane przez Zasady ładu korporacyjnego:

1. Politykę zarządzania ładem korporacyjnym,
2. Oświadczenie Zarządu w/s stosowania w Banku Zasad ładu korporacyjnego,
3. Podstawową strukturę organizacyjną,
4. Politykę informacyjną,
5. Wyniki oceny stosowania ładu korporacyjnego przeprowadzonej przez Radę Nadzorczą.

XXIX. Informacje określone w art.111, 111b Ustawy Prawo bankowe

Na Tablicy ogłoszeń w miejscu wykonywania czynności Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej publikowane są informacje określone w art.111 i 111b Ustawy Prawo bankowe, tj.:

1. stosowane stawki oprocentowania środków na rachunkach bankowych, kredytów i pożyczek,
2. stosowane stawki prowizji i wysokość pobieranych opłat,

3. terminy kapitalizacji odsetek,
4. stosowane kursy walutowe,
5. bilans z opinią biegłego rewidenta za ostatni okres podlegający badaniu,
6. skład zarządu, komitetu audytu, rady nadzorczej Banku,
7. nazwiska osób upoważnionych do zaciągania zobowiązań w imieniu banku albo jednostki organizacyjnej banku,
8. Banki spółdzielcze są obowiązane oprócz informacji, o których mowa w ust. 1, podać także obszar swojego działania oraz bank zrzeszający,
9. informacje o przedsiębiorcach lub przedsiębiorcach zagranicznych, o których mowa w art. 6a ust. 1 i 7, o ile przy wykonywaniu na rzecz jednostki organizacyjnej banku albo innego przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznego czynności, o których mowa w tych przepisach, uzyskują dostęp do informacji chronionych tajemnicą bankową (art. 111 b).

XXX. Informacje wymagane przez Ustawę o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym

Na Tablicy ogłoszeń w miejscu wykonywania czynności Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej publikowane oraz na stronie internetowej Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej www.bsrabawyzna.pl, publikowane są następujące informacje:

1. informacja o podleganiu obowiązkowemu gwarantowaniu przez BFG,
2. informacja o podmiotach uprawnionych do gwarantowania,
3. wysokość kwoty lokat objętych gwarantowaniem.

XXXI. Informacje wymagane przez Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)

Na Tablicy ogłoszeń w miejscu wykonywania czynności Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej publikowane oraz na stronie internetowej Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej www.bsrabawyzna.pl, publikowane są następujące informacje:

1. informacja o Administratorze danych osobowych,
2. informacja o prawach osób których dane są przetwarzane przez Bank,
3. informacje o zasadach przekazywania danych osobowych oraz o podmiotach, którym Bank powierza przetwarzanie danych osobowych,
4. informacja o IOD.

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w „Ujawnieniu informacji Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej wg stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku” są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Rabie Wyżnej